Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...минай 1921 оной ...брин 21-нэй гарана | № 109 (15732) | 1981 оной майн 12, вторник | Сэн 2 мунгэн.

„Өөрынгөө түүхэтэй таһаршагүй холбоотой байһанаа саг үргэлжэ мэдэрдэг, мүн өөрынгөө түүхэтэ ёһо заншалкуудһаа бүхы һайн һайхан юумыень абажа, тэрэнээ мүнөөдэрэй баялиг болгожо шададаг арад агуу-ехэ юм“.

Л. БРЕЖНЕВ.

СОВЕТ АРАДАЙ БААТАРШАЛГА ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ!

Баатар-хото Киевтэ мемориальна комплекс баярай оршон байдалда нээгдэбэ

...ЕВ. (ТАСС).. Эсэгэ ...ооо хамгаалгын Агууехэ ...да туйлагдаһан Илалта ...гэрэл туяа 36 жэлэй ...ааа соо Советуудэй оро... ...гингүүлжэ байна. Энэ ...ата айхабтар хүндэ хү... ...тэмсэлдэ туйлагдаһан ...а. Фашизмын хүрин та... ...аа Эхэ ороноо, хүн ту... ...хиние аршалан абархын ... Ленинэй партиар хү... ...ирилэгдэһэн совет арад ... хүндэ хүшэр дайнуу... ...згэнэй удаан үргэлжэл... 1418 үдэрэй харгы за... ...дабшаба.

...лалтын һайндэр хүн бү... ...й зүрхэ сэдьхэлдэ үнэ... ...юм. Эхэ оронойнгоо эр... ...сулөөгэй, гэрэлтэ һай... ...байдалай түлөө ами на... ...алдаһан 20 миллион ...д, басагад тухай ду... ...лаар, фронтын шарха ...гшэд, коммунис об... ...во байгуулхын тула ...н шандарууһаа, һан... ...лануудһаа Эхэ ороноо ...эһэн хүнүүд тухай ду... ...лаар тэрэ үнэтэй юм.

...тэдэ мүнхэ баатаршал... ...хүндэлэлдэ баяр баяс... ...та үрин хүүгэдынь аса... ...хүшөөнүүдые бодхоо... ...но. Баатар-хото Киевтэ бү... ...тэгдэһэн «1941 — 1945 онуудай Эсэгэ ороноо хам... ...гаалгын Агууехэ дайнай түү... ...хын Украинын гүрэнэй му... ...зей» гэһэн мемориальна комплекс эдэнэй дунда хүн... ...дэтэй һуурн зэлхэ байна.

Гитлеровскэ фашизмые совет арадай бута сохижо, туйлаһан гайхамшагта Илалта Днепр мүрэнэй үндэр эрье дээрэ металлаар, гранит болон мрамор шулуугаар мүнхэлэгдөө.

Фронт болон тылэй баатарнуудай скульптурна композициннуудай галерей мемориальна комплексые нээнэ. Эгээл урда таладань металлаар шудхагдаһан үгэнүүд яларан харагдана: «Эдэнэй баатаршалга хэтэдээ мүнхэ, эдэнэй нэрэнүүд мартагдашагүй». Галерейһээ талмай хүрэтэр шулуун дэбисхэр табигданхай. Днепо мүрэнине гаталжа ябаһан совет сэрэгшэдэй скульптура гоё һайханаар бүтэгдэнхэй.

20 гектар талмайтай комплексдо музейн байшан, «Алдар солын гал», баатар-хотонуудай аллей, сэрэгэй техникын талмай ородог юм. Суута «катюшануу», Т-34 тухэлэй танкнуу, самолёдуу. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үеын буу зэбсэгүүд энэ талмай дээрэ табигданхай.

Һэлмэ болон хуяг дуулгатай Эхэ ороноймнай 62 метр үндэртэй монумент дурасхаалта хүшөөгэй эгээл саада захадань холоһоо тобойжо харагдана. СССР-эй Гүрэнэй герб тэрээн дээрэ зурагданхай. Мемориальна комплексын дэбисхэр һайндэрэйхээр шэмэглэгдэнхэй. Түбэй талмай дээрэнь — В. И. Ленинэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдэй портредуу. СССР-эй ба союзна республикануудай тугууд дээдэ аллейдэнь намилзана. Элдэб түрэлэй сэрэгүүдэй сэрэгшэд, комсомол-залуушуулай барилгын отрядуудта хабаадагшад, суворовецууд, пионернүүд зэлэ татан зогсоно. Дайнай ветерануу. Киевэй ба областнин ажалша коллективүүдэй, партийна, совет, профсоюзай ба комсомолой организациннуудай түлөөлэгшэд түбэй талмай дээрэ сугларанхай.

12 час. Нүхэд Л. И. Брежнев, В. В. Гришин, Г. В. Романов, Д. Ф. Устинов, В. В. Щербицкий гэгшэд трибунада гарана. Баярай митингдэ хабаадагшад нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар эдэнние утгаба. Украинын Компартинин ба республикын правительствын хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарнин туһалагшад — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд А. М. Александров, Г. Э. Цуканов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат А. И. Блатов, СССР-эй Оборонын министерствын, Дайнай ветерануудай совет комитедэй, баатар-хотонуудай, Украинын областнуудай делегациннуудай хүтэлбэрилагшэд, сэрэгэй начальнигууд эндэ байлсаа.

Кремлиин курантнуудай сохихонь Днепр мүрэн дээгүүр холо саагуур сонос-тоно. Баяр ёнололой эхилһэн тухайда соносхоһон фанфарануу зэдэлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартинин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **В. В. Щербицкий** митингые нээбэ. Тэрэ нигэжэ хэлээ:

— Энэ баяр ёнололто, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ- үе сагта манай сэдьхэл гэрэлтэ һайхан, үндэр мэдэрэлээр дүүрэжэ байна. Манай агууехэ Илалтын үдэр бидэ баатар-хото Киевтэ мемориальна комплексые— Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түүхын Украинын гүрэнэй музейе нээжэ байнабди. Нүхэр Л. И. Брежневэй манай баяр ёнололдо хабаадажа байһандань киевэйхид. Украинын бүхы арад ехээр омогорхон баясана.

Нүхэдүүд, бидэнэртэ бултандамнай хүндэтэй Леонид Ильич Брежневые Украинын газар дээрэ таанадай үмэнэһөө, республикын коммунистнуудай, бүхы ажалшадай үмэнэһөө халуунаар амаршалхыемни зүбшөөгыт.

Асари ехэ хүшөөе нээлгэ, мүнөөдэрэй баяр ёнололдо Танай, хүндэтэ Леонид Ильич, хабаадажа байһан үшэр дайнай жэлнүүдтэ бүгэдэ арадай гарганаһан баатаршалгые мүнхэлхэ тухайда хи секретарь **В. В. Щербицкий** митингые нээбэ. Тэрэ нигэжэ хэлээ:

— Энэ баяр ёнололто, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ- үе сагта манай сэдьхэл гэрэлтэ һайхан, үндэр мэдэрэлээр дүүрэжэ байна. Манай агууехэ Илалтын үдэр бидэ баатар-хото Киевтэ мемориальна комплексые— Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түүхын Украинын гүрэнэй музейе нээжэ байнабди. Нүхэр Л. И. Брежневэй манай баяр ёнололдо хабаадажа байһандань киевэйхид. Украинын бүхы арад ехээр омогорхон баясана.

Нүхэдүүд, бидэнэртэ бултандамнай хүндэтэй Леонид Ильич Брежневые Украинын газар дээрэ таанадай үмэнэһөө, республикын коммунистнуудай, бүхы ажалшадай үмэнэһөө халуунаар амаршалхыемни зүбшөөгыт.

Асари ехэ хүшөөе нээлгэ, мүнөөдэрэй баяр ёнололдо Танай, хүндэтэ Леонид Ильич, хабаадажа байһан үшэр дайнай жэлнүүдтэ бүгэдэ арадай гарганаһан баатаршалгые мүнхэлхэ тухайда КПСС-эй ЦК-гай, Совет правительствын гаргадаг ехэ анхарал оролдолгын үшөө нэгэ жэшээ, совет хүнүүдые патриотическа, интернациональна талаарнь хүмүүжүүлгын хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал оролдолгын хандуулагажа байдагай үшөө нэгэ гэршэ болоно. Ерэһэнэйтнай түлөө, нэрэ хүндэ болон анхарал оролдолго гаргаһанайтнай түлөө Танда, Леонид Ильич, бүхы украин арадай зүгһөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэб.

Эдэ үгэнүүдыень суглараглшад нэрьемэ альга ташэлгаар уттаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд— СССР-эй оборонын министр Д. Ф. Устиновай, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришинэй, партийн Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. Романовай, һайндэртэ хабаадахаяа ерэһэн делегациннуудай, митингдэ суглараһан бүхы хүнүүдэй һайндэртэ хабаадажа байһанайнь түлөө В. В. Щербицкий үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалан хүргөө.

Совет Эхэ оронойнгоо түлөө баатарай үхэлөөр унагшадай гэрэлтэ нангин дурасхаалые митингдэ хабаадагшад минута соо дуугай байжа ёнолбо. Хон-жэн байдалда метрономой сохихонь элихэнээр сонос-тоно. Энэнь геройнуудай баатаршалгые хэтэ мүнхэдөө һанажа ябадаг зүрхэнэй сохидол шэнгеэр үзэгдэнэ.

Советскэ Союзай ба Украинын ССР-эй Гүрэнэй гимнүүд зэдэлнэ. Киевтэхи Танигдаагүй солдадай хүүрэй дэргэдэхи хэтэ мүнхын галһаа аһаагдаһан нангин дүлэнтэй факелтай бронетранспортёр дутэлнэ. Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, авиацийн генерал-полковник Г. Д. Лавриненков Алдар солын галые носообо.

Залуушуул болон дайнай ветерануд баглаа сэсэгүүдые «Днепр мүрэнине таталалгын баатарнууд» гэһэн хүшөөгэй дэргэдэ табижа, манай ороной аха дүү арадуудай эрэлхэг зоритто хүбүүдэй домог суута баатаршалга тухай дурасхаалые хүндэлжэ байһанаа мэдүүлээ.

Элдэб үнгэтэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн катернуудһаа Днепр мүрэнэй уһа руу венокуу табигдаба. Амиды үлэһэн хүнүүдэй, баатарай үхэлөөр унагшадай хүндэлэлдэ корабльнуу салют үгэбэ.

Баатар-хотонуу Москвагай, Ленинградай, Киевэй, Волгоградай, Минскын, Одессын, Севастополиин, Новороссийскын, Тулын, Керчиин, баатар-хэрэм Брестын делегациннуудай түлөөлэгшэд баатар-хотонуудһаа асараг-даһан нангин шоройе Эхэ ороной хүшөөгэй дэргэдэ булаба. Удаань эдэнэр нангин шоройтой капсулануудые баатар-хотонуудай аллейдэ тэбхэрхэн нүхэн соо булажа, мрамор шулуугаар хушаба.

Украин арадай национальна хубсаһатай хүбүүд, басагад сэсэгүүдые табиба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Л. И. Брежневтэ** үгэ үгтэнэ. Митингдэ хабаадагшад удаан альга ташалгаар Леонид Ильичые амаршалан уттаба.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ

...дэтэ киевэйхид! Манай ...й алдарта баатар-хо... ...лдан хүндэтэ делега... ...дэтэ нүхэр! ...өөдэрэй, ёнотойл бүгэ... ...лдай һайндэртэй — ...удэртэй дашарам... ...танда нэн түрүүлэн ...й Центральна Коми... Верховно Советэй Пре... ...й, Совет правитель... ...үнэн зүрхэнэй баяр ...ыемни зүбшөөгыт. ...а ташалга).

...й һайндэрые һанаан ...ааа гүн үнэгыгөөр ...ааа байгаад, нангин ...р болон патриотическа ...а омогорхолой мэдэ... ...гаар тэмдэглэдэггүй нэ... ...булан, совет бүлэ ма... ...дай ехэ орон дотор ...йха. Тиимэ, дайнай да... ...дэр шэнгэһэн энэ ...р бидэндэ бултандаа... ...дуун соо дуулгадана... ...ёоор, —нюдэнһөө нёл... ...ооожуулһан баяр ха...

...й арадай Эсэгэ оро... ...гаалгын Агууехэ дайн ...й дурасхаалда зорюу... ...ай, асари ехэ энэ ме... ...ыень комплексын эгээл ...аар нэгэлгэжэ байна... ...ий лэ даа. Дайнай ...ар эхинһээнь һүүл ...й ябаһан, Совет Ук... ...й болон тэрэнэй ал... ...нислэл хотые су... ...й түлөө дайн дэлхэйтэ... ...хабаадалсаһан нам... ...ай мүнөөдэрэй баяр... ...ой зүрхэ сэдьхэлды... ...ой, дайнай гал ду... ...ргэг муухаигаар доо... ...ообые һанана ёһо... ...гэр өөһэдынгөө эг... ...ые нюдэнгүй дай... ...нэр социализмые ...ой гэжэ хүсэнэн бай... ...ар капиталай дар... ...ой ...ой ...ие географиин кар... ...ай үнэгөөрөнь үгы ...ааталай байгаа. Тэдэ... ...ай хүн түрэлтэндэ ...ааг соо хараагы ...ийна гамгүйгөөр зо... ...хаванхы мүнхаг, ...ийлгэ баатаран тог... ...элэй байгаа. ...ы өөрынгөө харата ...ааохэг түримхэй ...а удаан саг соо ...юм. Дэлхэйн хар... ...нүүдэй дэмжэлгэ... ...ааа, тэрэ хадаа түй... ...ааа суглуулаа һэн. ...ой союзниннуудтай хам... ...бхы Европые ша... Азийн нилээд го... ...ние эзэлһэн бай... ...ой түрилтэдэ юун... ...ааалта хэжэ ша... ...гжэ баруун оро... ...олоон зон ...ааа.

...ааа. Совет арад фашис ...эмда эрид шуу... ...ийна һэм шуу. Ле... ...ргние тойрон нят... ...ааад, тэрэ хадаа ...оронние, өөрынгөө эрхэ сүлөөе, өөрынгөө амин шухала нангин зорилгые аршалан хамгаалхаяа жагсан болоо һэн. Совет хүнүүдэй харуулһан эрэлхэг зориг ба баатаршалга дайн байдлаанай ябасые эрид хубилгаһан байна.

Фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ бидэ гансаарханаа байгаагүйбди. Эрэлхэг зоригтой нүхэдөө — гитлеровецуудэй эзэмдэһэн олохон оронуудтахи партизануудые, Эсэргүүсэлтын баатарнуудые бидэ һанажа ябадагбди. Бидэ солдадуудые — гитлеровецуудтэ эсэргүү нэгэдэлдэ хамжаһан манай союзниргуудые һананабди. Зүгөөр дайнай гол ехэ хүшэр хүндэнь совет хүнэй хубила тудаллаа гэһэн эли боло баримтые бидэ мартажа шадахагүйбди.

Эхэ оромнай хорин миллион хүбүүд, басагадаа алдаа һэн. Тэдэнэр заводуудболон полинуудаа дээрэ ажалай баатарнууд болохо, инженернүүд гү, али эрдэмтэд, поездуудгу, али замбуулинай дайлые шэнжэлэгшэд болохо байгаа, тобшоор хэлэхэдэ, хүнүүдэй горитой ехэ зол жаргал байгуулагшад болохо байгаал даа. Зүгөөр хуби заланнинь ондоо табисуурта байгаа ха юм. Совет хүнүүдэй зол жаргалай түлөө тэдэнэр ами һаһаа үгэхэ үшартай болоһон. Тэдэнэршье ами һаһаяа үгөө. Тэдэнэй өөһэдынь нүхэдэй, тэдэнэй үхи хүүгэдэй болон ашанарай һанаһанаа бэлэдулхын тулада, хүнүүдэй амгалан ажаһуухын тулада үгөө бшуу.

Фронт дээрэ дайлалдажа ябахадаа, дайнай геройнуудинги гэжэ мэдэрдэг байгаа: манай аба тадаламнай — бүхы орон, бүхы арад байна ха юм. Фронт тыл хоёр нэгэн бүхэли байһан. Дайнай жэлнүүдтэ ажалай вахта дээрэ жагсаһан хүнүүд Илалтые ойртуулхын тулада үнэхөөрөл хэтэдэшэгүй юумэ хэлэг байгаа.

Мүнөөдэр бидэнэй нээхэеэ байгаа асари томо памятник — энэмнай тэдэндэ бүгэдэнлень — бүхы илагшадта зорюулагдаһан памятник болоно бшуу.

Энэ хадаа Эхэ оронойнгоо оршон мандажа байхын ба зол жаргалайнь түлөө, Европын болон бусад түбинүүдэй арадуудые фашис богоолшолгоһоо абархын түлөө дайлалдаһан хүнүүдэй ашата һайхан дурасхаалай хүндэлэл мүн.

Энэ хадаа тылдэ байгаад, илалтын бүү, зэбсэг шэрээһэн хүнүүдтэ зорюулагдаһан баяр баясхалангай, гүн үнэгэгы хүндэлэлэй тэмдэг мүн.

Фашизмтай тэмсэһэн, тэрэнине илаһан хүнүүдэй баатаршалга хэтэдээ мүнхэ. Энэ баатаршалгань хэдэн зуун жэлдэ мүнхэрэн байхал. **(Альга ташалга).**

Дайн үнэ хада дүүрэнхэй. Харин дурасхаалдамнай дайнда ураһан түрэл гаралнуудаймнай, ханнинар-лайшалхы нухэдэймнай дуун абаан, зэдэлнэл. Бидэ тэлэнэй нюур шарайень харанабди, гаргнуудыемнай тэдэнэй шанагаар адхахыень мэдэрнэбди. Тэдэнэй юун тухай хэлэдэг гөө эрхэ сүлөөе, өөрынгөө амин шухала нангин зорилгые аршалан хамгаалхаяа жагсан болоо һэн. Совет хүнүүдэй харуулһан эрэлхэг зориг ба баатаршалга дайн байдлаанай ябасые эрид хубилгаһан байна.

Фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ бидэ гансаарханаа байгаагүйбди. Эрэлхэг зоригтой нүхэдөө — гитлеровецуудэй эзэмдэһэн олохон оронуудтахи партизануудые, Эсэргүүсэлтын баатарнуудые бидэ һанажа ябадагбди. Бидэ солдадуудые — гитлеровецуудтэ эсэргүү нэгэдэлдэ хамжаһан манай союзниргуудые һананабди. Зүгөөр дайнай гол ехэ хүшэр хүндэнь совет хүнэй хубила тудаллаа гэһэн эли боло баримтые бидэ мартажа шадахагүйбди.

Эхэ оромнай хорин миллион хүбүүд, басагадаа алдаа һэн. Тэдэнэр заводуудболон полинуудаа дээрэ ажалай баатарнууд болохо, инженернүүд гү, али эрдэмтэд, поездуудгу, али замбуулинай дайлые шэнжэлэгшэд болохо байгаа, тобшоор хэлэхэдэ, хүнүүдэй горитой ехэ зол жаргал байгуулагшад болохо байгаал даа. Зүгөөр хуби заланнинь ондоо табисуурта байгаа ха юм. Совет хүнүүдэй зол жаргалай түлөө тэдэнэр ами һаһаяа үгэхэ үшартай болоһон. Тэдэнэршье ами һаһаяа үгөө. Тэдэнэй өөһэдынь нүхэдэй, тэдэнэй үхи хүүгэдэй болон ашанарай һанаһанаа бэлэдулхын тулада, хүнүүдэй амгалан ажаһуухын тулада үгөө бшуу.

Фронт дээрэ дайлалдажа ябахадаа, дайнай геройнуудинги гэжэ мэдэрдэг байгаа: манай аба тадаламнай — бүхы орон, бүхы арад байна ха юм. Фронт тыл хоёр нэгэн бүхэли байһан. Дайнай жэлнүүдтэ ажалай вахта дээрэ жагсаһан хүнүүд Илалтые ойртуулхын тулада үнэхөөрөл хэтэдэшэгүй юумэ хэлэг байгаа.

Мүнөөдэр бидэнэй нээхэеэ байгаа асари томо памятник — энэмнай тэдэндэ бүгэдэнлень — бүхы илагшадта зорюулагдаһан памятник болоно бшуу.

Энэ хадаа Эхэ оронойнгоо оршон мандажа байхын ба зол жаргалайнь түлөө, Европын болон бусад түбинүүдэй арадуудые фашис богоолшолгоһоо абархын түлөө дайлалдаһан хүнүүдэй ашата һайхан дурасхаалай хүндэлэл мүн.

Энэ хадаа тылдэ байгаад, илалтын бүү, зэбсэг шэрээһэн хүнүүдтэ зорюулагдаһан баяр баясхалангай, гүн үнэгэгы хүндэлэлэй тэмдэг мүн.

Фашизмтай тэмсэһэн, тэрэнине илаһан хүнүүдэй баатаршалга хэтэдээ мүнхэ. Энэ баатаршалгань хэдэн зуун жэлдэ мүнхэрэн байхал. **(Альга ташалга).**

Дайн үнэ хада дүүрэнхэй. Харин дурасхаалдамнай дайнда ураһан түрэл гаралнуудаймнай, ханнинар-лайшалхы нухэдэймнай дуун абаан, зэдэлнэл. Бидэ тэлэнэй нюур шарайень харанабди, гаргнуудыемнай тэдэнэй шанагаар адхахыень мэдэрнэбди. Тэдэнэй юун тухай хэлэдэг

...ааа. Совет арад фашис ...эмда эрид шуу ...ийна һэм шуу. Ле... ...ргние тойрон нят... ...ааад, тэрэ хадаа ...оронние, өөрынгөө ...ааа. Совет арад фашис ...эмда эрид шуу ...ийна һэм шуу. Ле... ...ргние тойрон нят... ...ааад, тэрэ хадаа ...оронние, өөрынгөө

байһыень, юун тухай тэдээнтэй хамтааран һанаата болодог байһанаа бидэ һананабди.

Үхэл тэдэнине захирха арга шалалгүй, яахадааб гэхэдэ, тэдэнэр манай улаан зүрхэн соо, манай ажал хэрэгүүд болон түйлатануудта мүнхэрэн ябана ха юм. Тэдэнэр юрын үдэршье, һайндэртэшье бидэнтэй хамта бшуу. Тэдэнэй һаруул һайхан тухэл шэнжые, тэдэцэй нугаршагүй зан абарине, манай революционно нангин зорилгонуудай илан мандаха байһанда тэдэнэй үнэн сэдьхэлнээ этигэдэг байные дайнай һүүлээр хүл дээрээ гараһан, ургаһан үетэндэ бидэ эли тодоор харанабди.

Дэлхэйн энэ дайн —һүүлшынхинь гэжэ бидэ, фронтовигууд, тэрэ мартаглашагүй дүшэн табан оной илалтата хабар этигэдэг байгаа бэлэйбди. Манай үхибүүд буугай һомоной тэһэрэлгын нэжэгэнээе, агаарай дохёо үгэлгын хахир шанга хашхараае үшөө хэзээлэшье дуулахагүй бээз, үнэй шүүһан хайшан гэзэ ахаргнаб гэжэ, тэсэхын аргагүй аюултай дулаан соогуур зогсынгээ гэрэй хосорхые хорахагүй бэзэ гэжэ бидэ этигэдэг байгаабди. Энэ этигэл хадаа дайсантай хэһэн шиндхэхы тулалдаандамнай хүсэ шадал нэмэдэг һэн. Манай орон доторхи, мүн түбинүүд дээрэхи олон миллион хүнүүд ингэжэл бодомжолдог байгаа һааб даа. Тэдэнэй найдаһан найдабари мэхэлэгдэжэ болохогүй, мэхэлэгдэхэ ёһогүй. Совет орон тэрэнэй түлөө өөрынгөө арга хүсэн соо али бүхы юумэ хээ, хэжэшье байна.

Совет арад амгалан байдалай аша туһа һайнаар хэрэглэжэ шадалаг гэжэ өөрөөгөө харуулһан байха. Илалтын һүүлээр манай орон ямар хүсэн түгэлтэр, гоё һайхан болохоб гэжэ үнэнтэ дээрээ тоолодог байха юм..Улас-хоорондын асуудалнуудые хөөрэлдөө болон али алиндаа аша туһатай хэлсээнүүдые хэжэ шиндхэлгые тэдэнэр хаанаб даа арбадахи һуурида түрижэрхинхэй хаш, тэдэшье энээн тухай тэдэнэр даамгайгаар боломожолдог юм гү даа юрэдөө.

Эб найрамдал — энэтнай эгээл шухалань бшэл, эб найрамдалһаа бүри шухалахан юумэн бии гэжэ сэхэ мэдүүлдэг хүнүүд тэдэнэй дунда баһал бии байна.

Таанад, нүхэдүүд, юрэл бодоол үзыт. Арадуудай, тэрэ тоодо өөһэдынгөө арадуудай хүби заяанда, олон зуугаад миллион хүнүүдэй ажабайдалда иимэ хэтэрмэ муухайгаар хандаха, иимэ убайгүйгөөр зэбүүрхэхэ ябадалые ой ухаанда оруулжа болоомоор аал!

Дай хэхэ хэрэгсэлнүүдэй, хүн зонине олон түмөөрнь хюдаха хэрэгсэлнүүдэй мүнөө тиимэ ехээр дэлгэрһэниинь арсашагүй баримта болонхой, тэдэнине хэрэглэбэл, олохон арадуудай, үнгэржэ ерэхэдээ —мүнөө үеын бүхы соёл болбосоролой ажамидарха тухай асуудал табигдаха жэшээтэй.

Тиимэһээ сэрэгэй балмад ааша гаргаха дуратайшуулай политикада харюугай сохилто үгэхэ, бүгэдэ нийтын эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэ гӭэшэ мүнөө үеде хүн түрэлтэнэй өөрынь ажабайдал аршалан хамгаалхаяа, хэдэн мянгаад жэлэй туршада хүнүүдэй байгуулһан агууехэ, һайн һайхан, үнэтэй сэнтэй бүхы юумые аршалан хамгаалхаяа жагсан

...ааа. Совет арад фашис ...эмда эрид шуу ...ийна һэм шуу. Ле... ...ргние тойрон нят... ...ааад, тэрэ хадаа ...оронние, өөрынгөө

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТНУУДЫЕ ЭДЭБХИЖҮҮЛХЭ ЗОРИЛГОТОЙГООР

Партийна организацийн ажал ябуулгада коммунистнуудые хабаадуулха, тэдэнийе эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ партийна даабари эгэд нүлөөлхы арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Партийна бүхы хүдэлмэрийн ямар нэгэн тодорхой, багахан хубинé бэе дээрээ даажа ябаһан коммунист партийна сэрэгшэб гэжэ өөрытөө нэрлэжэ ябаха эрхэтэй. Партийцууд өөрынгөө политическэ эдэбхи үүсхэлээр, үзэл сурталай нүлөөгөөр, өөрынгөө жэшээгээр, даажа абаһан даабарийа харюусалга ехэтэйгээр дүүргэдэгээрээ олоной дунда нэрэ хүндээ бэхижүүлнэ бшуу.

Манай Аршаанай территориальна партийна организацида 50 коммунист тоологдоно. Парторганизацийн коммунист бүхэнөө нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадуулхые оролдоно. Бултанайнь һанаанда таарамаар даабари олдоод лэ байдаг. Олонхи коммунистнуудай пропагандистнууд, политинформаторнууд, агитаторнууд болон лекторнууд юм. Мүн зарим коммунистнуд партийна бүлэгүүдые толгойлио, ханын хэблэлэй хүдэлмэрийн, харуулан ойлгуулха агитацийн байдалай түлөө харюусана, залуушуулые һургаһан хүмүүжүүлнэ.

Мүн олонхи коммунистнуудай нийтын эмхинүүдтэ, жэшээлжэдэ, профсоюзай болон комсомолой организацинуудта, арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудта, өхэнэрнүүдэй советтэ, нүхэдэй сүүдтэ, дайнай болон ажалай ветерануудай советтэ, арадай һайн дуранай дружинануудта гол уялгануудые дүүргэнэ. Коммунистнуудай дунда депутадууд олон. Тэдэнэр эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, даалгаһаһан даабаринуудаа эрхэ бэшэ, саг болзор соонь дүүргэнэ.

Парторганизацийнай 36 коммунист саг үргэлжын бэшэмнай саг зуурын партийна даабаритай. Эдэмнай үндэр наһатай болоһон партийн гэшүүд. Коммунистнуд А. В. Герасимов, С. Н. Павлов, В. Б. Тулаева, Н. С. Бочкин, К. С. Баторое, С. Б. Бухатеев, Л. М. Хорёнов, Л. И. Сонголова, С. Б. Цыренова, Е. Б. Доржиева, В. С. Бузаев, В. А. Серебренников болон бусад партийна даабарийа тон һайнаар саг соонь дүүргэдэг, эдэбхитэй коммунистнуд юм.

Коммунистнуудта партийна даабари үгэхэдөө хүн бүхэнэй шадабари, һургуули хараада абтадаг юм. Тиихэдэ мүн хүн бүхэнэй һанаанда таараха даабари үгэхые оролдоноби. Хүн дуратай юумэеэ хэзээдэшье һайнаар, саг болзор соонь дүүргэдэг шуу. Коммунистнуд К. С. Баторое, А. В. Герасимов, В. Б. Тулаева, Е. Е. Андриевская гэгшэд партийна уялгаа тон харюусалгатайгаар дүүргэдэг, нийтэ-политическэ болон хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Эндэһээл уламжалан тэдэнэй ажалладаг коллективүүд һайн амжалтануудые туйлана.

Манай «Аршаан» курорт амаралгын болон эмнэлгын газар һэн туладань хүн зоние, хангаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Коллектив бүхэндэ, жэшээлхэдэ, курортын болон яһанай-туберкулёзно санаториин эмнэлгын газарнуудта, столово, магазинуудта, клуб болон библиотекэнүүдтэ, ажаһуудалай хэрэглэмжые хангалтын байшанда, автовокзалда ажаллажа байдаг коммунистнуудай энэ талаар онсо даабаритай байха.

Партийн ветерануд С. Б. Бухатеев, Н. С. Бочкин, Б. Г. Эглин, И. Д. Лобашин гэгшэд үндэр наһатай болоошье һаа, партийна организацийн ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадажа, баян дүй дүршэлөө залуу коммунистнуудта дамжуулан үгэдэг байна. Тэдэнэр партийна даабарийа яажа дүүргэхэ тухайнь зүбшөөл, зааварин үгэдэг, коммунистнуудай суглаанда бэлдэхэ, үнгэргэхые һургадаг. Тиихэдэ тэдэнэр партбюрогой заседани дээрэ залуу коммунистнуудай партийна даабарийа хэр дүүргэжэ байһые зүбшэн хэлсэдэг юм.

Үнинэй коммунистнуудай жэшээгээр партийна даабаридаа харюусалгатайгаар хандадаг залуу коммунистнууд тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Партийн гэшүүндэ һая абтаһан Л. И. Сонголова парторганизациингаа бюрогой гэшүүн байха зуураа, Аршаанай сельскэ Советэй арадай хиналтын гол бүлэгые толгойлно. Тус бүлэгөөрхид саг үргэлжэ шалгаагаануудые эмхидхэжэ, дутуу дундануудые элирүүлжэ, дары усадхаха эрилтэнүүдые табижа байдаг. Парторганизацийн секретариин орлогшо В. С. Бузаев тосхоной нүхэдэй сүүдэй түрүүлэгшэ юм. Эдэ залуу нүхэднай партийна хүдэлмэрийн дүй дүршэлөөр багашье һаа, даажа абаһан уялгаа нэтэрүүгээр дүүргэхэ гэжэ оролдогынь һайшаалтай.

Коммунистнуудтаа дары гүйсэдхэгдэхэ партийна даабаринуудые би өөрөө үгэдэгби. Гэбэшье һүүлэй үедэ партийна суглаанай гу, али партбюрогой шийдхэбэреэр коммунистнуудтаа даабаринуудые үгэдэг боложо байнабди. Энэ хадаа партийн гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадуудай абаһан даабарийа дүүргэхэ харюусалга дээшэлүүлнэ.

Коммунистнуудта үгтэхэ даабаринууд парторганизацийн холын хараата түсэб соо хараалагдадаг. Инмэ арга партийна даабаринуудые жэгдэ адлаар хубаарилжа дүүргэхэ арга шадалыень хараада абажа үгэхэдэ туһатай.

Коммунистнуудта үгтэһэн тодорхой даабаринууд тэдэнийе бодото хэрэг дээрэнь алишье талаһаань шалгаха арга олгоно. Илангаяа залуу коммунистнуудые шалгахада туһална. Партийна даабари дүүргэхэдээ шалгарһан коммунистнуудые суглаанда хэгдэһэн элидхэлнүүд соогоо дурдадаг, урмашуулдаг байнабди. Тиихэдэ манда залуу коммунистнуудай хэйэн ажал тухайгаа тоосохо хэрэг заншалта болонхой.

Манай партийна организаци мүн лэ комсомолшууд болон партийнабэшэ хүнүүдтэ даабаринуудые үгэдэг байна. Тэдэнэй энэ даабарийа һайнаар дүүргэхэдэнь баяртай байдагби. Жэшээлхэдэ, врач Л. А. Полянская — пропагандист, багша А. Д. Дальбинова — лектор, врач В. К. Денисенко — арадай хинагша, врач Н. И. Жугдурова— комсомольско һуралсалай кружогой пропагандистаар хүдэлнэ. Тиихэдэ врач-инструктор Г. Д. Таряшинова профсоюзай месткомой түрүүлэгшэ, врач С. Ф. Ломп «Знание» бүлгэмэй эхин эмхиин түрүүлэгшэ юм. Нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан, ажал хүдэлмэри дээрээ шалгарһан нимэ хүнүүдые партийн гэшүүндэ абахаяа бэлдэнэбди.

Мүнөө партийн XXVI съездын шийдхэбэринүүдые бэелүүлхэ, арбан нэгдэхи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы коммунистнуудые, мүн бүхы ажалшадые элсүүлхэ, тэдэнэй эдэбхине хүгжөөхэ гээшэ тон шухала. Энээндэ партийна даабари эгэгээ ехээр нүлөөлхэ байна бшуу. Бүхы коммунистнуудай эдэбхи үүсхэлэй улам дээшэлхэ, тэдэнэй эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө хамтын хэрэгтэ зорюулха бүри партийна организацийн дайшалхы хүсэн нэмэнэ.

П. БИЛЬДАЕВ,
Түнхэнэй районой Аршаанэй территориальна партийна организацийн секретарь.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЬАА

БАРИЛГЫН КОЛХОЗУУД ХООРОНДЫН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА-ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТҮХАЙ

Арбадахи табан жэлэй даабаринууд болон абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ түйлаһан амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-нэй

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Ефимов Степан Макеевичые — Буряадай барилгын колхозууд хоорондын нэгдэлэй оньһожоруулагдамал колоннын кранай машинист.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Алексеев Эрдыни Очировичые — Буряадай барилгын колхозууд хоорондын нэгдэлэй советэй түрүүлэгшэ.

Белых Георгий Михайловичые — оньһожоруулагдамал нүүдэл 102-дохи колоннын шулуушадай бригадир, Бэшүүрэй район.

Смирнов Юрий Ивановичые — оньһожоруулагдамал нүүдэл Зэдын колоннын начальник.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Еремеев Владимир Петровичые — Прибайкалийн оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын шулуушан.

Мункоев Жан Павловичые — Буряадай барилгын колхозууд хоорондын нэгдэлэй оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын молошо дархан.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭЬЭН МЕДАЛЬЯАР

Григорьева Мария Лазаревнае — барилгын материалнуудай Бэшүүрэй участогай хирпинсэ һуулгагша.

Гусляков Иван Дмитриевичые — Мухар - Шэбэрэй оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын шулуушан.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭЬЭН МЕДАЛЬЯАР

Конев Василий Алексеевичые — «Бурятколхозпроект» институтай үрэмдэлгын мастер, Улаан-Үдэ город.

Кыштымова Галина Прокопьевнае — барилгын материалнуудай комбинатай арматурщигуудай бригадир, Улаан-Үдын район.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.
СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной апрелийн 14.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЬАА

АВТОМОБИЛЬНА ХАРГЫ БАРИЛГА БОЛОН АШАГЛАЛГЫН НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ, ЭМХИНҮҮД БОЛОН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбадахи табан жэлэй даабаринууд болон харгын ажалхые хүгжөөхэ талаар абаһан социалис уялганууда дүүргэхэдээ туйлаһан амжалтануудайнь түлөө **шагнаха:**

Буряадай АССР-нэй

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Богатырев Николай Никифоровичые — харгы барилгын 1-дэхи управленийн бульдозерой машинист, Кяхтинскэй район.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Шедеев Данил Семеновичые — харгы барилгын 1-дэхи управленийн автомобилийн жолоошон, Улаан-Үдэ город.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Варфоломеев Петр Матвеевичые — харгы заһабарилга-барилгын Мухар-Шэбэрэй участогай начальник.

Леонов Петр Андреевичые — харгы барилгын 2-дохи управленийн начальник, Улаан-Үдын район.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН II ШАТЫН ОРДЕНООР

Китаев Василий Нифонтовичые — харгы барилгын 2-дохи управленийн автомобилийн жолоошон, Улаан-Үдын район.

Полянский Матвей Николаевичые — харгы барилгын 1-дэхи управленийн автомобилийн жолоошон, Улаан-Үдэ город.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Бурдуковский Владимир Пантелеймоновичые — харгы заһабарилга-барилгын Прибайкалийн участогай автогрейдерэй машинист.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭЬЭН МЕДАЛЬЯАР

Григорьев Иван Афанасьевичые — харгы заһабарилга-барилгын Бэшүүрэй управленийн автомобилийн жолоошон.

Чистяков Евмен Федосеевичые — харгы заһабарилга-барилгын 3-дахи управленийн тракторист, Мухар-Шэбэрэй район.

Побоков Александр Яковлевичые — харгы заһабарилга-барилгын Зэдын участогай бульдозерой машинист.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭЬЭН МЕДАЛЬЯАР

Ермаков Валентин Ивановичые — харгы заһабарилга-барилгын Һабанскын участогай тракторист.

Ревенский Фадей Кириловичые — харгы заһабарилга-барилгын Мухар-Шэбэрэй участогай бульдозерой машинист.

Жарков Петр Васильевичые — харгы заһабарилга-барилгын Загарайн управленийн автомобилийн жолоошон.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.
СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной апрелийн 2.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХООРООН

СЭДЬХЭЛЭЙ ОШОО

Хүнтэйн үргэн тала хабарай дулаан элшэдэ алшарһандал, зэрэлгээтэн нэмжыкэ. Үнгэрһэн намартаа хура бороо элбэгээр ороод, үбэлдөө балай һалхилаагүй дээрэһээ газар хэзээ хэзээнэйхиһээ шиигтэй, ургы, ногооной урилдахаар саг ерэбэ.

Арбан табан жэлдэ эхэ хонидые харууһалжа ябаһан Светлана Нимаевна нимэ зохид хабарай айлшалһанда ехэл баяртай, хүл хүнгэдэжэ, зуһаландаа түргэмөөр нүүхэл хүсэлэнтэй ороже ерэһэн лэ хүтэлбэрилэгшэдэй урда хойно ороно.

— Светлана Нимаевна, һанаагаа бү зобогты, зуһаландатнай шэнэ дал-нарабша заабол барюулхаб, энээн тухай хэлсэгдэнхэй, — гээд совхозой директор Анцифер Михайлович Япханов найдуулна.

— Зуһаландамнай электрын элшэ хүсэ оруулхаар болоол даа, — гээд ахалагша хонишон С. Банаева һалахаар бэшэ. — Телевизор хараха, холодильнигаа хүдэлгэхэ хэрэгтэй. Түлеэ залһашье буулгахаар байгаа.

Ахалагша хонишоной «үдэрэй һанаан, һүрийн зүүдэн» болохо юумэн олон. Энэ жэлдэ илангаяа олон түл абтаба. Зуун эхэ хонин бүриөө 125 хурьган түлжүүлэгдэхэл хэбэртэй. Хурьгадыньшье өөдэргэнүүд, байрын газаахи эдеэлсэ соогуур дэбхэрэлдэнэ.

Набтаршаг шүрбэһэлиг бэетэй, нара һалхинда эльбүүлжэ хүрилшэһэн шарайтай, дүшеед наһатай коммунист энэ эхэнэртэй уулзажа, ажал хэрэг тухайнь хөөрэлдэхэдэ, угаа зохид байба. Олон жэлдэ эхэ хонидые харууһалжа, түл түрэсэ мянгаадаар үдхэжэ ябахадаа яһала баян дүршэл шадабаритай болоихой гэжэ ойлгохоор даа. Арбадахи табан жэлэй туршада хэды бэрхэшэлтэй жэлнүүдэй тохёолдоошье һаа, зуутанай зэргэдэ ябажал гараа. Нёдондо тэрэ зуунһаа 115 хурьга томо болгоһон габьяатай.

Ямар аргаар нимэ найдамтай амжалтануудые туйлаһаб гэжэ ойлгохо хүсэлтэйгөөр түрүү хонишонтой нэм һуужа зуглаалха, ажалайнь «нюусые» мэдэхэ хэрэг гараа. Республикын бусад суута хонишодһоо ондоо нэгэ һонин арга тэрэ хэрэглэдэг байшоо. Һая гараһан хурьган бүхэндэ тетрациклин эм холиһон шара тоһо сайн хахаа халбагын хэмжүүртэйгээр уулгадаг байба.

— Энээнние юунһээшье үлүү гэжэ һанагшаб, — гээд Светлана Нимаевна хэлэбэ. — Нимэ эм дом хүргэһэн хурьгадта гэдэнэй үбшэн хүрэдэггүй.

Теэд түл һайнаар томо болгохын тула ганса энэ бэшэ ааб даа. Горохой, обёосой гурилаар бэлдэгдэнэн хэмэл һүндэ микроболосуудые нэмэлсэжэ, хурьгадта үдэр бүри уулгадаг байна. Нимэ һүн совхозой түб Хурамхаан һуурында бэлдэгдэжэ, тусгаар автомашинаар асарагдана.

Зүрхэнэй балсан мяханай сайрадаг үбшэнһөө хурьгадые һэргылхын тула жэл бүри селен эм хэрэглэнэ. Үбшэлхэеэ забдаһан хони, хурьгадаа ахалагша хонишон алдадаггүй, заабол ветеринарна мэргэжэлтэйтэй зубшэжэ, тэдэнэрэй дурадхалаар элдэб эмээр тарилга хэдэг шадабаритай. Эдэ бүхы эм домынь хурьгадай байра соохи тусхай шкаф дотор хадагалаатай харагдана.

— Энэмнай түл һайнаар тобиржуулха хэрэгтэ гол һуури гээлдэг юм гэжэ һанажа болохогүй, — гээд Светлана Нимаевна анхарба. — Бидэнэр эхэ хонидоол жэлэй дүрбэн сагта тобир тарган байлгаха гэжэ оролдонобди. Нимэ хонидһоо шэрхэ һайн хурьгад абтадаг, эхынь һүн юунһэшье үлүү ааб даа.

Энэ тон зуб. Ахалагша хонишон, тэрэнэй нүхэр механизатор Владимир Эрхитуевич Банаев зуундаа хамагһаа эртэ хонидоо бэлшээридэ гаргаад, бултаһаа орой хорёодонь оруулдаг гэжэ хүршэнэрынь һайн мэдэдэг.

Эгээн лэ һайн тарган ябахадань ахалагша хонишон өөрөө тэдэнээ искусственна аргаар үрэжүүлээд, намартаа тарганай үзуурта бэлшээжэ, таргыень хүсэлдүүлдэг байна.

— Мүнөө жэл 140 гаран хонидни эхирлээ, зариманинь гурбан хурьга гаргаа, — гэжэ ахалагша хонишон мэдэсэбэ.

Тарган һайн лэ хонид нимэ олоороо эхирлэдэг байна бшуу даа. Декабрь-һараһаа захалжа, эхэ хонин бүридөө сүүдхэдэ 300 грамм холимол тэжээл эдюулээ. Һүүлэй үдэрнүүдтэ силос үгэжэ захалаа. Үбэлжэлгын үедэ хонин бүридэ 1,4 центнер үбһэн хүртөө. Хэдышье тэжээлтэй байгаа һаа, адгэлсэнэ, ажалдамни хамһалсадаг. Ашысень юугээршье сэгнэхээр бэшэ, — гэжэ Светлана Нимаевна үнэн сэдьхэлһээ эхэдээ баясхалан хүргэжэ һуугаа.

Үнэхөөр тинмэ ааб даа. Ажал хэжэ ябаад, табан үхибүүдые хүл дорэнь гаргахань бэлэн бэшэ байһаниинь мэдээжэ. Мүнөө сохэ хүбүүнинь арбадахи класста һуралсана. Үхибүүдынь бултадаа баһал эхэ, эсэгэдээ туһалдаг болонхой.

Түрүү хонишодой ажалладаг байрада ороходо бүхы юумэниинь зохид, гуримтай. Хонидойнгоо толгойн, дэлэнгэй захаархи нооһо хайшалжа абаад, ехэ мэшээг соо суглуулна. Үбэлдөо байра соонь калорифер пеэшэн тодхогдожо, хурьгадта дулаан, хуурай байгаа. Хурьгадай доро хохир, хулһа дэбдидэг гуримтай.

Мүнөө хурьгадынь яһала боргожоод, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй удирдалга доро эрэ хурьгадаа шэнхэжэ харагдаба. Мүн эдэ үдэрнүүдтэ шэбхэеэ малтажа гаргаад, хото хорёогоо сэбэрлэжэ, зуһаландаа нүүхээр бэлдэжэ байнхай.

Оролдосотой бэрхэ хонишоной хэһэн ажал үндөрөөр сэгнэгдэнэ. Арбадахи табан жэлэй дүнгөөр Светлана Нимаевнада Ажалай Улаан Тугай орден барюулагдаа. Үгэгээршэ жэлдэ ВДНХ-гай бронзо медальда хүртэнэн байна. Нютагайнь зон тэрэнние сомоной Советдэ депутадаар һунгаа.

«Мал харуулһалхада — ама тоһодохо» гэдэгтэл, ажалша бэрхэ хонишод салин хүлһэ мууларгүй абадаг, мүн нэмэлтэ түлбэридэ хүртэнэ. Газаань шэнэхэн «Жигули» автомобиль сойгоотой харагдана.

— Нёдондо манай бүлэ 21 хурьга, 9 томо хони нэмэлтэ түлбэри абаа һэн, — гэжэ Банаевтан мэдүүлбэ.

Хамтын зөөри арьбадхажа ябахадаал, нимэ ехэ шан хайрада хүртэнэ ха юм.

Түрэл партнингаа XXVI съездын шийдхэбэреэр урмашан баясажа, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлаха зорилготойгоор коммунист хонишоной бүлэ үдэр бүри оролдожо ябана. Коммунист хонишоной сэдьхэлэй ошон хамта ажалладаг нүхэдтэнь, үри хүүгэдтэнь толотоно даа.

Б. ГЫЛЫКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Н. Банаева.

Авторай фото.

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН шийдхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

КООПЕРАЦИ БА ЭДЕЭ ХООЛОЙ ЭЛБЭГЖЭЛГЭ

Хэнэйшье мэдэһээр, колхоз, совхозууд социалис хүдөө ажахын үндэнэ һууринь болоно. «Гэбэшье хубиин хамһабарнин ажахынуудай арга боломжонуудые огто тоогүй байжа болохо гэһэн удхатай бэшэ,—гээд, КПСС-эй XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлээ һэн. — Нимэ ажахынууд мяха, һу болон бусад зарим продуктнуудые абаха хэрэгтэ нилээд горитой туһа нэмэри хүргэжэ шадаха байна гэжэ дүй дүршэл гэршэлэн харуулна».

Мүнөөнэй табан жэлдэ совет хүнүүдые эдеэ хоолоор хангалга нилээд һайжаруулха гэжэ хараалагданхай. Энэ хэрэгтэ эд хэрэглэгшэдэй кооперацы шухала үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Тэрэ хадаа худөөгэй хүн зоной хубидань байдаг хамһабарнин ажахынуудһаа үлүү гараһан эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаа абаа һэн. Энэнь тэрэнэй урда тээхи табан жэлэйхидэ орходоо 37 шахуу процентээр үлүү ехэ байгаа. Мүнөө үсэлэ эрхэтэдэй өөнэдынь хамһабарнин ажахынууд ороһ доторхи худалдан абтадаг хартаабхын хахадыень, овощой —гурбанай нэгэ хубине, үрэ жэмэсэй—дүрбэнэй нэгэ хубине үгэдэг байна. Тооложо гаргаһанай ёһоор, 1985 онло эд хэрэглэгшэдэй кооперацы хартаабха, овощ, үрэ жэмэс, бахчева ургамалнуудые бэлэдхэхэ ябадал хоёр хахад дахин ехэ болгохо шадалтай. Тиигэхын тулада туршаан абалгын ба бэлэдхэлгын 12 мянган шэнэ универсальна пунктнуудые, мүн 350 мянган шахуу тонно овощ хадагалха нийтэ багтаамжатай хранилищи бариха гэжэ хараалагданхай.

Үнгэрһэн табан жэлэй үедэ эд хэрэглэгшэдэй кооперацы хубини ажахынуудһаа 3,2 миллион тонно мяха, 9 миллиард шахуу үндэгэ, 170 мянга үлүүтэй тонно һу худалдажа абаа һэн. Энэнь юһэдэхи табан жэлэйхидэ орходоо гурбанай нэгэ хубяар ехэ болоно. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ хүн зонһоо жэл бүри нэгэ миллион тонно мяха худалдан абадаг болохо гэжэ түхеэрнэбди.

Эдеэ хоол бэлэдхэлгын эмхидхэлые ба арга методүүдыень нарижуулан һайжаруулжа, эд хэрэглэгшэдэй кооперацы болбол городуудай, худэлмэришэдэй тосхонуудай хүн зоние эдеэ хоолой зүйлнүүдээр үлэмжэ һайнаар хангадаг, худөөдэ худалдаа наймаа һайжаруулха хэрэгтэ туһа нэмэри хүргэдэг юм. Хубиин ажахынуудтахи үлүү гараһан худөө ажахын продунтнуудые худалдан абаад, кооператорнууд һүүлээрнь тэдэние тэрэ зандань гү, али бүйлуулаад, өөнэдынгөө магазинуудаар, мүн нийтын эдеэ хоолой предприятинуудаар дамжуулан худалдадаг байна. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ СССР-эй Центросоюз 200 мянга шахуу дүрбэлжэн метр наймаалалгын талмайтай магазинуудые. 225 мянган хүнэй нэгэ доро һуужа эдеэлхэ нийтын эдеэ хоолой предприятинуудые нэмэжэ ашаглалгада тушааха гэжэ хараална.

Дмитрий ГУДКОВ
СССР-эй эд хэрэглэгшэлэй бүлгэмүүдэй Түбэй холбооной правленийн түрүүлэгшын орлогшо (АПН)

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

БРЯНСК. СССР-эй Верховно Советэй депутат Л. Новиковагай хүтэлбэрилдэг звено «Воронокский» совхоздо хартаабха һуулгалгада эгээл үндэр бүтэсэ түйлана. 11 часай турша соо 14 гектарта түмһэн һуулгагдаа. Энэнь даабарийаа 3 дахин үлүү ехэ байна. Мүнөө энэ үрэ дуй совхозой механизаторнуудай үдэр бүрийн нормо болонхой.

ЛИПЕЦК. Областийн үналагдадаг тарялан ба сабшалангай 70 мянган гектарта түсэбөөр хараалагдаһан «бороо» оруулагдаа. Жэл бүхэндэ 40 ажахыда үналагдадаг гектар бүрийөө тогтууритай һайн ургаса хуряагдана. Гектар бүрийөө 400, харин түрүү совхозуудта 600 хүрэтэр центнер олон жэлэй үбһэ ногоон хуряагдажа абтана.

Энэ жэлдэ үналуурийн талмай 5 мянган гектараар үргэдхэгдөө. Үналхын туда мянга гаран «фрегат», «воджанка» гэжэ автомат-түхеэрэлгэ хэрэглэгдэнэ.

РИГЭ. Бороо хураһаа уламжалан, гээгдэлдэ орохон «Падомью Латвия» гэжэ колхоз хэдэхэн үдэр соо түрүүшүүлые хүсэбэ. Агрегадуудые хоёр халаанда хүдэлгэһэнэй ашаар ажалай үндэр бүтээсэ түйлаһан байгаа. Латвийн Госкомсельхозтехникын һуралсалай-курсын комбинат мэргэжэл шадабаритай механизаторнуудые бэлдэбэ. Энэ жэлэй хабарай тарилгын эхиндэ Латвида 6 мянга шахуу залуу мэргэжэлтэй механизаторнуудай бүлэдэ нэмэжэ орохон байна.

(ТАСС).

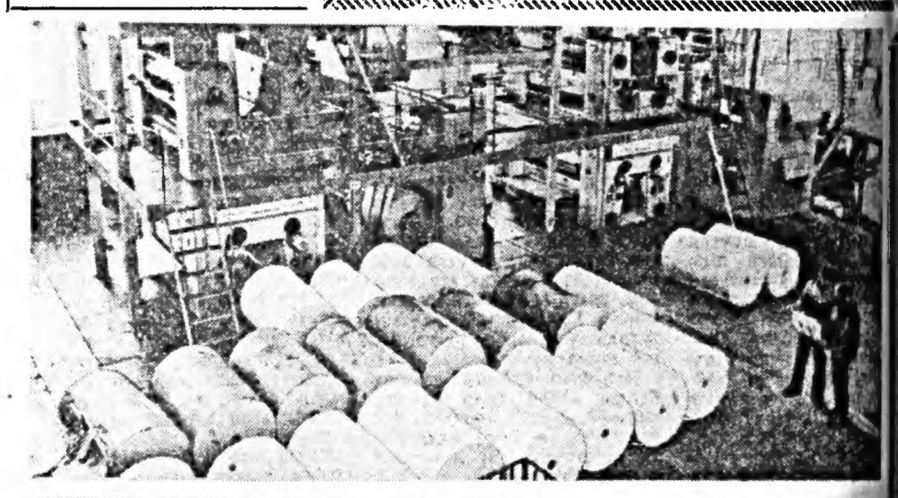

Һэльбэн шэнэлэлгын

КАЛИНИНСКА полиграфическа [illegible] нат үнгэрһэн табан жэлэй туршада [illegible] бэн шэнэлэгдэһэн байна. Тэрэнэй [illegible] арба нэгэдэхи табан жэлдэ табан [illegible] хэһэгээр олон ном хэблэгдэдэг [illegible] юм. Үйлэдбэринигээ хэмжээ дээ[illegible] гүйгөөр эндэ 80 шэнэ түхеэрэлгэ [illegible] оруулагдаһан, мүнөө үеын эрилтэдэ [illegible] маар технологическа арба гаран [illegible] ажал бүтээгдэдэг болоо.

Калининска полиграфическа [illegible] ганса манай орондо хэрэгтэй [illegible] хэблэн гаргадаг бэшэ юм. Тэрэ [illegible] саана худалдаа наймаанай 20 гаран [illegible] тэй. СЭВ-эй гэшүүн, Латини [illegible] оронуудуд, Инди, Аастри, Финляндиг [illegible] тоодо ороно.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. «Вифаг» гэжэ [illegible] шинын юрэнхы түхэл. 2. Коммунис[illegible] пай ударник хэблэгшэдэй бригадир [illegible] Романенко хэблэлэй «Вифаг» гэжэ [illegible] ноиһаа эбтаһан машина худалдаа[illegible]

ТАСС-ай фотохроник[illegible]

ТАСС шэнэ һонин

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ УКРАИНЫН ССР-эй ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДТЭЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральнай секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев ород 9-дэ Киевтэ Украинын ССР-эй хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэнэ гэжэ мэдэгдэнэ. Эндэ болоо хөөрэлдөөндэ КПСС-эй Үндэсэй Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгдэхи секретарь В. В. Щербицкий, Украинын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, гэшүүдэ кандидадууд хабаадаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Үндэсэй министр Д. Ф. Устинов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй Московско городской комитетэй нэгдэхи секретарь В. В. Гришин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Ленинградска обкомай нэгдэхи секретарь Г. В. Романов, тэрэшэлэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарийн туһалагшад — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд А. М. Александров, Г. Э. Цуканов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат А. И. Блатов уулзалга хабаадаба.

Нүхэр Л. И. Брежнев уулзалга хабаадагшадта хандан нигэжэ хэлэв: КПСС-эй XVI съездын шийдхэбэринүүдые, арбан нэгдэхи таван жилэй түсэбүүдые дүргэлгэ —мүнөө бидэнэр бүхы бэелүүлхэ эгээн шухарэг болоно. Украинын Компартиин ЦК съездынүүдэй шийдхэбэринүүдые дүргэлгэ тодорхойлон тодорхойлон тодорхойлон тодорхойлонхай. Эдэ асуудалнуудай эдэбхитэдэй суглаанууд үргэнөөр зүбшэн хэлэлцэхэ, КПУ-гай XX пленумнай шийдвэрнүүдые, тодорхой хэмжээ ябуулганууд харааламдаа. Эдэнэй бэлэдхэлдэ нютагуудай олонитын хабаадаһаниинь тон шухала. Энэнь ажалшадай һанал бодолнуудые элирүүлхэ ба хараада абаха арга олгоо.

Хараалһан хэмжээ ябуулганууда бэелүүлхын тула шухала, үдэр бүрнин эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриһөө мүнөө бүхы юумэн дулдыдаха байна.

Л. И. Брежнев байгша оной түрүүшын кварталда Совет Украинын ба бүхы ороной ажалшадай туйлаһан амжалтануудые тэмдэглээд, горитой дутуу дунданууд шье бии байна, тэдэнинь үсадхан зайсуулхын тула Украинын коммунистнуудай, бүхы ажалшадай эдэбхи, зориг-жол элсүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ саашадаа тусхайлан дурдаба. Ажалай бүтээсые бүри хурдан түргэнөөр дээшэлүүлхэ, промышленна продукциин ургалта хангаха тухай хэлэгдэнэ. Республикын хара металлургиин ба нүүрһэнэй промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэрние һайжаруулга онсо удха шанартай байна.

Украинын партийна организаци үйлэдбэри хүтэлбэрилгын, эрдэм ухаанай туйлалтануудые ашаглалгын шэнжэ онол арганнуудые бэдэрхэ талаар эдэбхи үүсхэл гаргаха хэрэгтэ ходоод шалгардаг байһан. Украинын Науканнуудай академиин, Днепропетровско, Запорожско, Львовско ба бусад областнуудай партийна организацинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл һайшаһан хэдэ хэдэн шийдхэбэринүүдые КПСС-эй ЦК-гай баталан абаһаниинь дэмы бэшэ байха. Эрхимүүдэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо шухала байна.

Арьбалалга алмалгын асуудал мүнөө имагтал шухала удха шанартай болонхой гэбэ.

Хүдөө ажахын талаар КПСС-эй XXVI съездын шийдхэбэринүүдые дүргэлгэхын түлөө мүрысөөндэ Украинын партийна организацинуудай, республикын хүдөө нютагуудай бүхы ажалшадай эдэбхитэйгээр оролсоод сайные нүхэр Л. И. Брежнев сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглээ. Мал ажалые хүгжөөлгэ мүнөө тон шухала удха шанартай болоод байна. Украинын Компартиин ЦК-ны һаалинин, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ тусхай зорилготой программа тодорхойлон хараалжа тон зүб юумэ хэ. Тэрэнээ дүргэлтэ болгохонь шухала байна.

Тэрэшэлэн түрэндөө жэл бүри миллиард үлүүтэй пуд таряа худалдаха зорилгоор ороһо таряа бүри ехээр ургуулан абадаг болохо түсэбүүд мүнөө республика дотор хараалагданхай. Энэ программаяа бэелүүлхэ хэрэгтэй. Ургалта хангахын туһэд онцгой анхаарал хандуулаг, ашаг үрэ ба шанар дээшэлүүлхэ зорилгонуудта партийна организацинуудай гол анхарал хандуулагдана. Байгша оной түрүүшын кварталай дүнгүүдһээ харахада, республика ажал хэрэгүүдээ һайнаар эхилэнхэй.

Эндэхи промышленность түсэбнөө гадуур 551 миллион тухэригэй продукци худалдаа. Мяха, үндэгэ бэлэдхэхэ даалгабаринууд дүргэгдэнхэй.

Сагай уларилай муу байбашье, олонхи областнуудта эртын ороһо тарянай, саахарай свеклын, наран сэсэгэй тарилга богонихон болзорнуудта дүргэгдээ, ороһон ургамалнуудай тарилга эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэжэ байна.

Республикын партийна организациин бүхы ажал ябуулгын түлөө эрилтэ, эрхим эмхидхэлээр нэбтэрэнхэй, бүтэмжэтэй байхынь тула, партийн түсэбүүд бүхы коммунистнуудта, үйлэдбэриин бүхы коллективүүдтэ ажал ябуулгынь хүтэлбэри болохын тула Украинын Компартиин ЦК оролдолго гаргаха байха гэжэ нүхэр В. В. Щербицкий хэлэбэ.

Нүхэр Брежнев КПСС-эй XXVI съездын шийдхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула шухала бүхы юумэ хэхэ байха гэжэ нүхэр В. В. Щербицкий нандулаад, эдэ шийдхэбэринүүдээр республика дотор үүсхэгдэһэн политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтэ тухай хөөрөө. Украинын коммунистнууд ба бүхы ажалшад партийн дотоодын болон гадаадын политикые үнэн зүрхэнһөө һайшаана гэжэ нүхэр Щербицкий тусхайлан тэмдэглэбэ.

Научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ, бүхы хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанар дээшэлүүлхэ зорилгонуудта партийна организацинуудай гол анхарал хандуулагдана. Байгша оной түрүүшын кварталай дүнгүүдһээ

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ КИЕВҺЭЭ МОРДОБО

КИЕВ. (ТАСС). КПСС-ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев 9-нэй үдэшэ Москва хотодо Киевһээ мордобо.

Нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд: СССР-эй Үндэсэй Оборонын министр Д. Ф. Устинов, баяр ёололдо ирэгсэдэй делегациие толгойлон КПСС-эй МГК-гай нэгдэхи секретарь В. В. Гришин мордолсоо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгдэхи секретарь В. В. Щербицкий, Ленинградай делегациие толгойлһон КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Ленинградска обкомай нэгдэхи секретарь Г. В. Романов, Украинын ССР-эй Үндэсэй Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. Ф. Ватченко, Украинын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. А. Ляшко, республикын хүтэлбэрилэгшэд, парт-ба Киевскэ горкомой бюрогшэд болон гэшүүн-кандидадууд, республикын партийн обкомуудай нэгдэхи секретарьнар, аж-ахуйн түрүүшүүл, сэрэгэй нарууд, дайнай ветераннууд, нийтын эмхинүүдэй хүрилэгшэд нүхэд Л. И. Брежневые, В. В. Гришиниис, Д. Ф. Устиновые Киевскэ вокзал дээрэ үдэшөө.

Совет Армийн болон Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна Политическэ управленийн начальник армийн генерал А. А. Епишев түрүүтэй СССР-эй Оборонын министерствын, Дайнай ветераннуудай совет комитедэй, баатар-хотонуудай, Украинын областьнуудай делегацинууд үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

Советскэ Союзай болон Украинын ССР-эй гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдэнэ.

Л. И. Брежнев, В. В. Щербицкий түрбан түрэлэй сэрэгэй түлөөлэгшэдэй — сэрэгшэдэй жагсаалай урдуур яоажа гараа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарийн туһалагшанар — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд А. М. Александров, Г. Э. Цуканов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат А. И. Блатов нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта Москвагаа бусаа.

Киевэй үйлсэнүүд болон талмайнуудаар яоаха замдань Леонид Ильич Брежневые, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдые Украинын нинслэл хотын хүн зон үнэн зүрхэнһөө амаршалһан байна.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ МОСКВАГАА БУСАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев маин 10-да Киевһээ Москва бусажа ерэбэ. «1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуусхэ дайнай түүхын Украинын үндэсэй музей» гэһэн мемориальна комплексые нэгдэлдэ зорюулагданай баяр ёололдо тэрэ хабаадалсаһан байгаа.

Нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Үндэсэй оборонын министр Д. Ф. Устинов, баяр ёололдо Москвагай делегациие толгойлһон КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгдэхи секретарь В. В. Гришин бусажа ерээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, А. А. Громыко, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, К. У. Черненко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд Н. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд Г. С. Павлов, И. Г. Павловский, С. К. Цвигун, Г. К. Цинев, Н. А. Щелоков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидадууд Ю. М. Чурбанов, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарийн референт Е. М. Самотейкин вокзал дээрэ нүхэр Л. И. Брежневые үгтэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарийн туһалагшанар — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд А. М. Александров, Г. Э. Цуканов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат А. И. Блатов Киевһээ мүн ла бусажа ерэһэн байна.

(ТАСС).

ХЭТЭДЭЭ АРАДАЙ ДУРАСХААЛДА

Майн 9-нэй Илалтын һайндэрэй үдэр Москвада Танигдаагүй солдадай хүүрэй дэрдэдэ хүн зон иланган олон байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуусхэ дайнай жолнуудтэ жэшээлэшэгүй баатаршалга гаргаһан. Эхэ ороной гоо зод жаргалай түлөө, түби дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдалай түлөө ами наһаяа үгэһэн совет солдадай дурасхаалые хүндэлхын түлөө дайнай болон ажалай ветераннуд, сэрэгшэд, һуратнад, нинслэл хотын айлшад нишэ таһалгаяагүй ерэжэл байгаа.

Дайнһаа гэртээ бусажа ерээгүй хүнүүдтэ баярай болон хэтэ мүнхын инаг дурااнай дурасхаалай тэмдэг болгон, хабтагай гранит шулуун дээрэ хабарай баглаа сэсэгүүд табигдана.

Нинслэлэй гарнизоной сэрэгэй колоннонуд Александровска саад соо жагсанхай. Фашис булимтарагшадтай эсэргүү байлдаануудта хабаадалсаһан частьнуд болон соединениннүүдэй дайшалхы тугууд колоннонуд дээгүүр намилзана.

СССР-эй оборонын министрэй нэгдэхи орлогшонор, Советскэ Союзай маршалнууд Н. В. Огарков, В. Г. Куликов, С. Л. Соколов, СССР-эй оборонын министрэй орлогшонор, генералнууд, адмиралнууд совет сэрэгшэдэй дурасхаалые ёолон хүндэлхээ эндэ ерэбэ.

Шаналал гашуудалай хүгжэм гунигтайгаар эдэлэнэ. Танигдаагүй солдадай хүүрэй венок табигдана. «СССР-эй Зэбсэлтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэдһээ — Танигдаагүй солдадта» гэжэ улаан лентэ дээрэнь бэшээтэй. Сэрэгэй начальникууд минута соо дуугай зогсожо, фашис булимтарагшадтай тэмсэлдэ ами наһаяа үгэһэн сэрэгшэдэй дурасхаалые ёолон хүндэлбэ.

Советскэ Союзай гүрэнэй гимн эдэлнэ. Танигдаагүй солдадай хүүрэй урдуур Москвагай гарнизоной сэрэгүүд үнгэржэ, ами наһаяа үгэгшэдгэ сэрэгэй хүндэлэл ёолол үзүүлбэ.

(ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

СССР-эй Верховно Советэй Президиум нүхэр **Диков** Василий Александровичые СССР-эй газай промышленностиин министрээр томилбо.

ШЭНЭЛЭН ҺЭЛЬБЭГДЭНЭ

СОФИ. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Перникскэ металлургическа комбинадта мартеновскэ пешэн хараалагдаһан болзорһоо 11 хоногоор урид шэнэлэн һэльбэгдэжэ дүүргэгдэбэ. 1953 ондо Болгарида эгээл түрүүлэн булад хайлуулан гаргаһан хүүшан пешэнэй орондо 70 тоннно шэгнүүртэй шэнэ пешэн бодхоогдоо.

ГДР. Эрфурт городто.

ТАСС-ай фотохроника.

Улаасхооронфын шэнжэлэл

ЕВРОПОДО—ЭБ НАЙРАМДАЛ БА АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй урлагаар Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо тогтоохын түлөө ябуулгын недели майн 4-һөө 10 хүртэтэр үнгэргэгдэжэ, энэ түбинн арадуудта амгалан байдал хангаха, шэнэ дайнай аюулые зайсуулха гэһэн һайхан зорилго табиба.

Гитлеровскэ фашизмые совет арадай һамна бута сохижо, хүн түрэлтэнние аюулта «таалһаа» сүлөөлһөөр 36 жилэй ойе бүхы дэлхэйн тэмдэглэжэ байһан үетэй улаасхоорондын энэ үргэн ехэ манифестаци тудалдаба. Гитлеровскэ фашизмые тэжээжэ, тэрэнэй эзэрхэг түримхэй ябуулганууд ба болохоор дэмжэһэн империализмын хархис хүсэнүүдэй политикые буруу һүргэхын түлөө, фашис эзэрлиг дайсаниие дарахын түлөө арадуудай хэды ехэ хүшэ хүлһэ эдэ үдэрнүүдта һанан дурсана.

Баруун Европын эб найрамдалай тала баригшад үнгэрһэн неделиин суглаанууд болон бусад хэмжээ ябуулганууд-тань хабаадажа, түүхын энэ аюулта үйлэ хэрэг тушаа һанууллга хэхэ зуураа, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ ба шахардуу шанга байдалые һуларуулха талаар тодорхой хэмжээнүүдые абаха эрилтэ өөһэд өөһэдынгөө правительстванууда хэһэн байна. Эб найрамдалай, харилсаа холбоон ба буу эзбсэг хураан абалгын түлөө Баруун Германиин комитедэй бюрогой гэшүүн Гуннар Маттиссен гэгшын мэдүүлһэнэй ёөөр, американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые бүтээн гаргажа, ФРГ ба Баруун Европын бусад гүрэнүүдэй газар дээрэ тараан тодохо тухай НАТО-гай шийдхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ эсэргүү тэмсэл үргэдхэхэ гээшэ тэрэнэй олон тоото соратнигуудай гол зорилго болоно.

«Буу эзбсэгүүдые хураан абахын тула түрүүн тэрээгээр хангагдаха» гэһэн аггто таарахагүй дурадхалые бидэнэр эрид шууд буруушаанабди, милитаристнууд тэрэ дурадхалаараа бидэнэрэй һэргэг байлгые мэхэлхэ һэдэлгэ гаргана гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Англида американ ракетэнүүдые тараан тодхолгодо эсэргүү хүдэлөөн үзэгдөөгүй ехэ хэмжээндэ хүрэнхэй гээд Англиин нинтын элитэ ажал ябуулагша С. Йорк гэгшэ мэдүүлээ. Бидэнэр эб найрамдал хүсэнэбди, НАТО-гай шийдхэбэринө бэелүүлгэ хадаа өөрөө өөрыгөө алаһантай адли.

Европодо аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной түлөө ябуулгын неделиин үедэ олохон оронуудта эб найрамдалай тала баригшад КПСС-эй XXVI съезд дээрэ табигдаһан амгалан байдалда зорюулагдаһан совет шэнэ дурадхалнуудай саг соогоо хэгдэһэниие, ойхабтар онсо шухала байһаниие тэмдэглэнэ, тэдэ дурадхалнуудые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэ. КПСС-эй XXVI съездын эб найрамдалай программа улаасхоорондын шахардуу байдалые һуларуулгада, нинтын олон ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй бэе бэедээ найдадаг ба хоорондоо хөөрэлдэдэг байха ябадал бэхижүүлгэдэ алба хэнэ гээд Европодо аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной түлөө Венгриин национальна комитедэй президиумэй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Эб найрамдалай совет программа хадаа Хельсинкидэ эхи табигдаһан хэрэгые үргэлжэлүүлхэ, тэрэшэлэн Мадридтахи уулзалгые амжалтатайгаар түгэсхэхэ, Европодо шахардуу байдалые һуларуулха ба буу эзбсэг хураан абаха талаар конференци зарлаха тухай тэндэ шийдхэбэри абаха арга боломжо олгоно.

УРДЫНГАА МИЛИТАРИС ХАРАА ШУГАМААР

Хойто-Атлантикын сэрэгэй бүлэглэлдэ ородог 15 ороной гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатайгаар НАТО-гай соөёдэй сесси үнгэрһэн неделидэ Римдэ хөёр үдэрэй туршада США-гай хамжагшадтаа баалалта хэхэ һэдэлгэ доро үнгэргэгдэбэ. Энэ удаа НАТО-гай политическэ дээдэ органай хабарай сесси хэдэхэн хоноод Брюссельдэ нэгдэхэеэ байһан оборонын министрнүүдэй заседаниин урда тээ үнгэргэгдэбэ. Политическэ байдал шэнжэлдэг олохон хүнүүдэй һанамжын өөһоор, энэ ушар хадаа сэрэгэй хүсые ехэдхэхэ, дайнда бэлдэлгые үргэдхэхэ талаар Пентагоной ба НАТО-гай хүтэлбэрилэгшэдэй зохёожо байһан түсэбүүдые дипломатическа аргаар халхалха гэһэн һэдэлгэ болоно. НАТО-гай сэрэгэй министрнүүд Брюссельдэ сугархедаа, бүхөөр хаагдаһан үүдэнэй саана энэ асуудал шийдхэхые оролдохо байна.

Римдэ үнгэргэгдэһэн сессиин түгэсхэлэй коммюнике дотор НАТО-гай бүхы политикын үндэһэ һуури болодог зэвшэлта милитарис шалтагаанууд харагдана. Тодорхойлон хэлэбэл, нэн. түрүүн Баруун Европын хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй газар дээрэ дунда эзргын зайда табигдаха американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхохо, «түргэн добтолгын хүсэнүүдые» байгуулха аргаар сэрэгэй бүлэглэлэй ябуулганууде үргэдхэхэ, Испаниие НАТО-да оруулха һэдэлгэ болоно.

Сесси дээрэ зубшэгдэнэн гол асуудал гэхэдэ, баруун ба зүүн зүгэй оронуудай хоорондохи харилсаануд болоно. Энэниие юугээр тайлбарилтайб гэхэдэ, шахардуу байдалые һуларуулга хүгжөөн үргэдхэхын түлөө, буу эзбсэг хороохо тухай хөөрэлдөө һэргээхын түлөө, ядерна дайн зайсуулхын түлөө хүдэлөөн Баруун Европодо улам үргэдэжэ байна. Иимэ ушар байдалые харааде абан, США-гай гүрэнэй секретарь А. Хейг «һамаарууллха арга» хэрэглээ. «ОСВ-гэй хаба соо сэрэгэй ябуулганууда хэгдэмээр газарнуудтахи ядерна хүсэнүүдые хиналта доро абаха тухай хөөрэлдөө Советскэ Союзтай жэлэй эсэс багта США-гай хэхэ хүсэл» тухай мэдүүлгэ сесси дээрэ тэрэ хэһэн байна. Гэбэшье США-гай гүрэнэй секретариин хэлэһэн үгэнүүдэй хэтэрмэ юрэнхы байһан ушар, тэрэшэлэн совет-американ хөөрэлдөөе һэргээхэ ябадалые үнжагайруулгада зорюулагдаһан элдэб шашалгань олонхидой һонаа зобооно, «США-гай өөрэлдөө хэхээр бэлэн» тухай шашалдаан хадаа имагтал буу эзбсэг ехээр гаргаха тухай НАТО-гай шийдхэбэринүүдые аршалан хамгаалгада зорюулагданхай»,— гээд Баруун Германиин «Унэөөрө цайтъ» газетэ бэшэһэн байхаюм. «Ядерна шэнэ буу эзбсэгүүдые тараан тодхолгодо эсэргүүсэжэ байһан өөһэдынгөө оронуудай олонитын һанаае зэнэхын тула Баруун Европын правительствануудай Советскэ Союзтай хөөрэлдөө хэжэ эхилхэ талаар США-һаа уялга абаха шухала болонхой» гээд Америкын «Нью-Йорк таймс» газетэ тэмдэглэнэ.

Эдэ бүгэдэ дээрэ үшөө юу нэмэлтэйб гэхэдэ, Европодо шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхохо талаар моратори тогтоохо тухай совет дурадхалда Римдэ зарлагдаһан сесси бүтэмжэгүйгөөр харюусаба. Иигэжэ НАТО-гай соведэй эзэжэтэ сесси Хойто-Атлантикын сэрэгэй бүлэглэлэй урдынгаа милитарис хараа шугамда үнэн сэхэ байһаниие үшөө дахин элирхэйлэн харуулба.

АРСАЛДААНУУД ХУУШААРААЛ ҮЛЭБЭ

Японой премьер-министр Д. Судзуки США-гай президент Р. Рейган ба американ бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй Вашингтондо үнгэрэгэн неделидэ хөөрэлдөө хэжэ дүүргэбэ. Эндэ Японой сэрэгэй политика ба сэрэгэй-стратегическэ асуудалнуудые зубшэн хэлсэлгэдэ хоер тала гол анхаральа хандуулба. Мэдээжэ байһанай өөһоор, Вашингтон эзбсэгтэ хүсэнүүдые, сэрэгэй гаргашада һомолголые улам ехэ болгохо эрилтэ тогтоодо хэ. Азида, Номгон океанай райондо эзэрхэг түримхэй холын хараата түсэб бэелүүлхэ хэрэгтэ США өөрынгөө Алас Дурнын хамжагшадэ онсо анхарал хандуулна.

«Совет сэрэгэй аюул» гэдэг худал хуурмаг идхалгые шаатаг болгон, Японой хүтэлбэрилэгшэд иимэ баалалташьегүйгөөр ороной-нгоо сэрэгэй хүсые шууд түргөөр ехэдхэжэ байна. Жэшээнь, энэ жилэй бюджедээр сэрэгэй гаргашада 2,4 триллион иен һомологдоо гэхэ гү, али урда жилэй-хинээнь 7,6 процентээр ехэ болоно. Америкын Эй-би-си гэжэ телекомпаниин асуудалда харюусаха зуураа, Судзуки һүүлэй жилнүүдтэ Японой сэрэгэй гаргашануудай ургалта НАТО-гай оронуудайхилаа хоерпоо дээшэ дахинаар ехэ болоо гэжэ мэдэрпэн байна. Вашингтоной заабариһаа хадууралтагүйгөөр ябаһан Япон США-гай сэрэгэй холын хараата түсэбүүдые бэелүүлгэдэ улам эдэбхитэйгээр оролсоно. «Акахата» газетын мэдээсэнэй өөһоор, правительствань «Дүтын Зүүн зугые хамгаалгада» Японой хабаадалсаха тухай асуудал шэнжэлжэ байна. Пентагоной олон тоото баазануудта байрлаха газар тэрэ үгэнэ, американ сэрэгэй объектнүүдэй хэрэглэмжэ хангалгада жэл бүри туилай ехэ мүнгэ зөөри гаргашална.

Вашингтондо үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөнэй харуулһанай өөһоор, өөрынгөө балмад хараа зорилго бэелүүлгэдэ Японой мүнгэ зөөри улам ехээр һомолдог байхыень США оролдоо. Мүнөө Алас Дурна зүүгэ американ армиин бэелүүлжэ байһан зорилгонуудай зарим нэгыеншье Японой эзбсэгтэ хүсэнүүдтэ даалгахаһаа Пентагон арсанагүй. Тодорхойлон хэлэбэл, Японой эзбсэгтэ хүсэнүүдэй ябуулганууда Номгон океанай үүдам дайдада нулеетэй байхые США туилахые оролдоно.

Милитарис эдэ уряанудыень хаган абаахаар бэлэн байнаа мэдүүлхэ зуураа, Вашингтоной табижа байһан эрилтын хэмжээнэй эзрээр Токио сэрэгэйнгээ бюджедые дээшэлүүлхэхэ балай яаранагүй. Ушарынь гэхэдэ, Японой правительство экономическа ба финансова бэрхэшээлнүүдтэ шалтаг барина, сэрэгэй гаргашые хэтэрмэ ехэ болгохо хэрэгтэ һунгашадай дурагүйтэлгэһөө айна. Үшөө тиихэдэ США-таи сэрэгэй союз саашадань бэхижүүлгэдэ Японой олонитын эсэргүү үргэн тэмсэлые Токио хараада абаха баатай болоно.

Энээнһээ гадна Японие сэрэгэй хүсэ ехэтэй гүрэн болгохо арга боломжонуудай Зүүн-Үрда Азиин оронуудта ороондоошье дэмжэгдэхэгүй байһаниие Токиодо һайн мэдэдэг гээшэ. Дэлхэйн хоердохи дайнай жэлнүүдтэ япон эзэмдэгшэдэй хэһэн хараата муухай ябуулганууде эндэхи арадууд мартаагүй ха юм.

Вашингтондо үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөн дээрэ хоер ороной хоорондо һүүлэй үедэ ехээр хурсадапан худалдаа наимааней ба экономическа арсалдаануудта горитойхон анхарал хандуулегдаа.

Хөөрэлдөөнэй дүнгүүдые бүхыдэнь абажа харахада, капиталис хоёр томо гүрэнэй хүтэлэрилэгшэд гол шухала асуудалнуудаар бии байһан горитои арсалдаануудые шийдхэжэ шадабагүй. Америкын «Ю. С. ньюс энд уорлд рипорт» журналай һанамжын өөһоор, «бии байһан ехэ зүришэлдөөнүүд американо-япон союзда саашадаашье амар заяа олгохогүй» байна.

Ю. ЛОПАТИН,
В. ВОЛКОВ,
С. КАШИРОВ,
(ТАСС).

ТАСС-ийн хилын саанаһаа

ТАСС-ай МЭДҮҮЛГЭ ТУХАЙ ГАДААДЫН ХЭБЛЭЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

НАТО-гай соведэй Римдэхи сессиин дүнгүүд тушаа ТАСС-ай мэдүүлгые тодорхойгоор тайлбарилһан мэдээсэлнүүд бүхы дэлхэйн мэдээсэлэй агентствэнүүдээр Москваһаа дамжуулагдаа. Гадаадын хэблэл энэ документые үргэнөөр шэнжэлхэ зуураа буу эзбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал эмхидхэлгын асуудалаар США-гай, тэрэнэй Баруун Европодохи союзнигуудай баримталдаг харата хараа бодолые шүүмжэлһэн удхадань онсо анхарал хандуулна.

БУДАПЕШТ. Энэ бүлэглэлэй эзэрхэг түримхэй удха шэнжые НАТО-гай соведэй Римдэхи сессиин дахинаа элирхэйлхэдэнь, буу эзбсэгүүдые саашадаа бүри олоор түхеэрхэ гэжэ Вашингтоной заабаряар эрмэлзэдэг байхадань, харин Советскэ Союз адли аюулгүй байдал хангаха гол ёно сахиһанай үндэһөөр, даб дээрэ ямаршье эрилтэнүүдые табигүй, мүнөө сагай шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые хэхые дурадхана, — гэжэ Венгриин «Непсабадшаг» тэмдэглэнэ.

ВАШИНГТОН. Буу эзбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал хизаарлаха асуудалнуудта НАТО-гай хандасые нюур сахиһан ябуулга гээд Советскэ Союзда тоолоно. НАТО-гай нимэ хараа бодолынь дурсагдаһан асуудал шийдхэхэ таарамжатай үндэһэ һуурние һаанаана гэжэ СССР-тэ тоолоно гэжэ Америкын «Вашингтон пост» тусхайлна.

ПАРИЖ. Европодохи дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна эзбсэгүүдые хизаарлаха ба хороохо тушаа хөөрэлдөө һэргээхээр Вашингтоной хэр бэлэн байһан туухайда Советскэ Союз үндэһэ баримтатайгаар һэжэглэнэ гэжэ Парижай хэблэл бэшэнэ.

БОННН. Хөөрэлдөө хэхээр Баруун оронуудаи хэр эрмэлзэдэг тушаа Советскэ Союз ехээр һэжэглэдэг байһанаа элирхэйлээ,— гэжэ Баруун Германиин ДПА агентство Москваһаа мэдээсэбэ. Баруун-европынхид Вашингтоной баалхаһан стратегическэ хараа бодолые даган баримталдаг байһанаа элирхэйлэн харуулаа, — гээд эндэ тоолоно. «Зюддойче Цайтунг» газетэ иигэжэ бэшэнэ: ТАСС агентство Римдэхи сессиин дүнгүүдые сэгнэхэдэ, НАТО-гай хараата ябуулгые элишэлнэ. Гэлэй бэшье, энэнь баруун тээхи оорнуудтай хөөрэлдөө хэхые СССР шухалада тоолоногүй гэһэн удхатай бэшэ байна.

ДЕЛИ. Индиин «Пэтриот» газетын тэмдэглэһэнэй өөһоор, НАТО-гай сессиин дүнгүүд улаасхооронды олонитые мэхэлэн тээлмэрдүүлхэ, США-гай ба энэ эзэрхэг түримхэй бүлэглэлэй дай журөөдэдэг түсэгүүдые оуруушаанан олон оронуудтахи тэмсэлэй хүсые оуруулха гэлэн һэдэлэ болоно гэжэ Советскэ Союзтон зүөөр тоолон сэгнэнэ. Хойто-атлантическа бүлэглэлэй стратегүүд мүнөө сагай гүсэгтэй асуудалнуудые шийдхэлгэдэ али бүхы һаад тойоо татана, Советскэ Союзай дурадхалан амгалан өөлолсэн шухала үүсхэлнүүдые хүлсээнгүй, улаасхоорондын шахардуу байдал һүжөөнэ, ядерна зэбсэгүүдые урдилдэн түхеэрхэ ябадал аюултайгаар һүжөөжэ байна, — гэжэ «Пэтриот» бэшэнэ.

ОЛОНИИТЫН ХАБААДАХА ХЭРЭГ

ХҮН БА ХУУЛИ

«Гурим заршам сахиха талаар хүдэлмэрине һайкаруулха ба хуули эбдэлгэтэй хэгдэдэг тэмсэлые шангадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай мэдээжэ тогтоол дотор ажалшадые хуули гурим сахидаг байхаар хүмүүжүүлхэ асуудалда горитой анхарал хандуулагдаһан байна. Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлэй апрель һарада абтаһан партийн ЦК-гай «Үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине саашадань һайжаруулха тухай» тогтоол олонитын дунда хуули заршам сахиха талаар хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ мүн лэ ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, ажалшадые коммунис үзэл бодолтойгоор, социалис хуулине нарилаар сахидаг, гүрэнэй зөөридэ гамтайгаар, эзэн болоор хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ асуудалнуудта тус тогтоол дотор онсо анхарал хандуулагдана. Гүрэнэй зөөри үриихэ, үбэршэлхэ, тэрээндэ эзэн бусаар хандахэ, архидаха, хулиган ааша гаргаха, ажалай журам эбдэхэ ябадалтай эрид тэмсэхэ эрилтэ партийна, совет, захиргаанай органуудай, ажалша коллективүүдэй урда табигдана. Эдэ дутагдалнуудтай тэмсэхын тула аман үгын, мүн хуулин шанга хүсые хэрэглэхэ шухала.

Ажалшадые хуули гурим сахидаг байхаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэрине үзэл сурталай хүдэлмэрийн шухала нэгэ хубинь гэжэ тоолодог республикымнай захиргаанай органуудан хүдэлмэрилэгшэд энэ талаар зарим тэды хэмжээ ябуулганнуудые бэелүүлжэ байнхай. Һүүлэй жэлнүүдтэ хуули заршам тухай ганса лекциинүүдые уншаад хизаарладаг бэшэ, соёлой байшангууд болон клубуудта тематическа үдэшэнүүдые, асуудал, харюунуудай үдэшэнүүдые үнгэргэдэг болоо. Республикын болон һүргуулинуудта ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин бодото байдал тухай», «Арадай университедүүдэй хүдэлмэри тухай» гэхэ мэтэ асуудалнуудэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Һүрагшадые хуули заршам сахидаг байхаар хүмүүжүүлхэ асуудалда горитой анхарал хандуулагдана. Гэгээрэлэй министерствын, тусхай мэргэжэл олгодог һүралсалай управленийн хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта хуули ба эрхэ заадаг багшанарай хэшээлнүүдтэ байлсадаг, тэдэнэртэй семинарнуудые үнгэргэдэг байнабди.

Ажалша коллективүүдтэ архидаха, хулиган ааша гаргаха, ажалай журам эбдэхэ ябадалнуудта шанга харюу үгтэхэ эрэгтэй. Ушарынь ажалша коллективүүдтэ эмхидхэлэй, ажахын, үзэл сурталай хүдэлмэриин бата нэгдэл хангагдаһан байбал, ажалай бүтээсэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дэшэлдэг, ажалай журам һайжардаг, кадрнуудай хүдэлмэриһөө гаража ошохо ушар үсөөрдэг гээшэ. Захиргаанай зургааануудай хүдэлмэрилэгшэд хуули, гурим заршам сахиха тушаа асуудалаар жэл бүри 10 мянга гаран лекци уншадаг байна.

Гэхэтэй хамта КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнууд дотор дурдагдаһан дутагдалнуудэ мапайда үшөө бии гэжэ мэдэрэгдэ. Жишэнь, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Кабанскын, Прибайкалийн, Захаамнай районуудта, Улаан-Удын хэдэ хэдэн предприятинуудта совет хуули тухай ойлгуулам-жын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана.

Үзүүдэй, прокуратурын, милициин хүдэлмэрилэгшэд заримдаа һүргуулинуудэ болон тусхай мэргэжэл олгодог училишинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ эбшэл заабаринуудые хүсэд үгэнэгүй.

С. МАШКИН,
юстициин министрэй орлогшо.

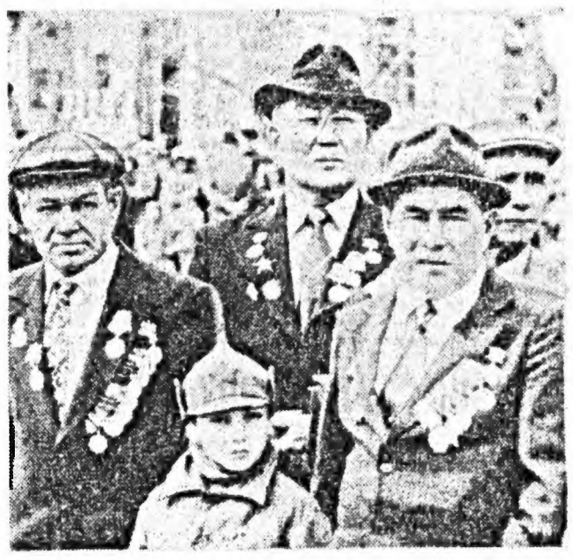

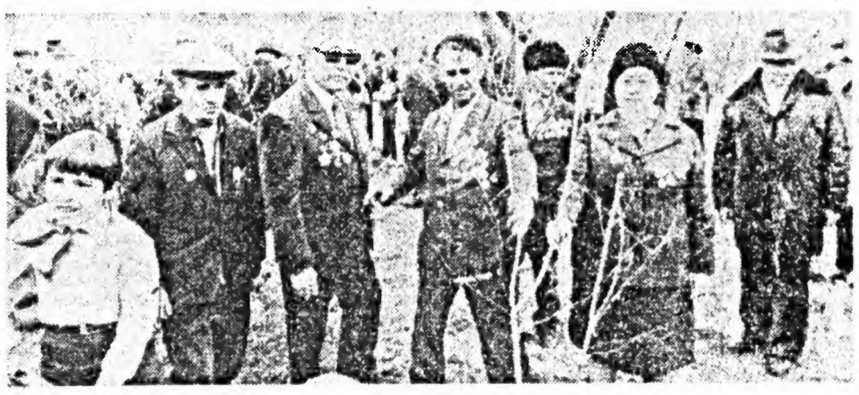

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай нлаһаарнь 36 жэлэй ойн һайндэр манай Буряад ороондо «Амар мэндэ, Илалта!» гэһэн уряа дэро, баяр ёнололой оршон байдалда үнгэрбэ.

Улаан-Удын гурбан райондо дайнай ветерануудай жагсаал майн 8-да болоһон байна. Тэрэнэй һүүлээр, майн 9-нэй Илалтын үдэр гурбан районой ветерануудай хамтын жагсаал болоо. Жагсаал-митингдэ дайнай ветерануудай суглуулагдамал колоннонууд эмхидхэгдэжэ, духовой оркестрэй һураэтэй хүгжэм доро городой үйлсэнүүдээр ябаа. Тиихэдэ Улаан-Удын сэсэрлиг соо дайнай ветерануудэй аллейдэ митингдэ хабаадагшад, модонуудые һуулгаа. Энэ үдэр һайндэрэйхеэр, соогтой хүхюунээр үнгэрөө.

МАГТААЛТАЙ БАГША

В. Р. Котовщикова Түнхэнэй районой Зүүн-Мурэн нютагта 1941 ондо түрэһэн юм. Тэрэ 1966 ондо Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт дүүргэд, Хэрэнэй дунда һүргуулида ахалагша пионервожатаар хүдэлжэ эхилһэн намтартай. Хоёр жэл ажаллаад байхадань, тэрэниие ВЛКСМ-эй райкомой һуралсалай таһагые даагшаар табиһан байна. Тэндэ зургаан жэлэй дуршада хүдэлмэрилхэдөө, Валентина Романовна өөрынгөө урагшаа эрмэлзэлые, баяр сэдьхэлые харуулжа шадаа һэн. Удаань тэрэ Хэрэнэй дунда һүргуулида биологи болон хими заадаг болобо.

1974 оныоо В. Р. Котовщикова Хэрэнэй, дунда һүргуулиин һүрагшадай бригадые хүтэлбэрилжэ эхилэбэ. Тус бригадын 60 гаран гишүүд 18 гектар газарта кузвику тарижа, 650 центнер ургаса хуряажа абаһан бэлэй. Хойто жилдэ тарилгынь талмай 30 гектар хүрэтэр ехэ болгогдожо, гектар бүриһөө мүн лэ 650 центнер кузвику хуряагдажа, Саланай совхозэй тушаагдаһан шуу. Һайн ургаса хуряаһан һүрагшадай бригада 10 мянган тухэриг мунгэ олоһон байна. Мүн ВДНХ-гай Хүндэлэлэй грамота ба гурбадахи шанда (300 тухэриг) хүртэһэн байгаа.

1975 ондо Хэрэнэй дунда һүргуулиин 50 жэлэй ойе тэмдэглэбэ. Тиихэдэ В. Р. Котовщикова партийн райкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байгаа.

1975 ондо В. Р. Котовщикова Прибайкальска районой эльгээгдэ һэн. Шэнэ газарта Валентина Романовна интернат һүргуулида хүмүүжүүлэгшээр хүдэлжэ эхилбэ. Удаань биологи болон хими заажа эхилээд, һуралсалай эрилтые сүм хангахаар кабинет түхеэрһэн байна.

Валентина Романовна — баян дүршэлтэй багша. Тэрэнэй хэшээлнүүд эрхим гэжэ тоологдодог. Гэхэтэй хамта нинтын хүдэлмэридэ угаа ороодостойгоор хабаадаг. Холын гүүртэ, фермэнүүдтэ ошожо, малшадта лекциинүүдые уншадаг. Өөрынгөө багша В. Р. Котовщикова тухай һүрагшад, «Пионерская правда» газетэдэ бэшэһэн байгаа. Газетэ инмэ харюу эльгээһэн байна: «Хүндэтэ һүрагшад! Танай бэшэгые ехэ понирхен уншаабди. Танай һүргуулида иимэ ажалша бэрхэ багшын хүдэлжэ байһанда баясанабди. Багшынгаа аша ороддолгые сүм харюулхые ороддогты. Өөрынгөө аха нүхэдһөө жэшээ абан һайнаар һурагты, ажаллагты!».

П. ХАЛТАНОВ.

ХҮБҮҮМНАЙ СЭРЭГЭЙ АЛБАНДА

«ЭХЭ ОРОНДОО АЛБА ХЭНЭБ!»

Хура борооотой, нойтон саһаар шэдэлһэн һэрюубтэр хоноһон һүниин һалхин нэбтэ үлеэнэ.

— Даарахадаа болохобди. Байра дээрээ миин байнгүй, хүдэлжэ байгаад ажалаа хэхэ хэрэгтэй, — гэжэ механик-жолоошон Федор Трифонов нүхэдтөө хэлэнэ.

Сагай уларилай ямаршье үедэ һуралсалайнгаа хэшээлнүүдые таһалдуулангүй ябажа үзэһэн хүнэй зүбшэл заабари һая алба хэхэеэ ерэһэн сэрэгшэдтэ хэзээдэшье зуйтэй байдаг гээшэ. Отделениин командир, сержант Георгий Тихонов окоп уруу һүрэжэ буугаад:

— Дайшалхы даабаряа һайнаар дүүргэхэ ёнотойбди. Һайнаар эхилээбди, иимээр лэ үргэлжэлүүлэе, — гээд хэлэбэ.

Нэрээшье тусхай дохёогой үгтэхэдэ, отделениин сэрэгшэд түргэн саг соо хубсаһа хунараа үмдэһэн, бүү, противогазаа абанхайнууд булта жагсаалда зогсожо үрдеэ. Тиин заагдаһан газартаа болзорноо үрид хүрэжэ ерээ. Нэн түрүүлэн механик-жолоошон Трифонов бронетранспортертоо һуужа, сэрэгшэдые «байлдаанай» болохо поли тээшэ абеашаһан байба. Зүгеер эндэ «дайсандаа» бэеэ мэдүүлэнгүй, түрэнэй урдаһаа саг дэры добтолхо гээшэ сэрэгшэ бүхэнэй нангин уялга ха юм.

Взводэй командир сержант Тихоновэй отделениндэ тагнуулда гэрэжа, «дайсанай» хаана шэбэлээд хэбтэһые тодоруулха дээбари үгэжэрхибэ. Иимэ хүндэтэй, хэрюусалгатай даабари абаһан Тихонов яагаад энэ даабаряа дүүргэхэ тухайдаа ухаагаа гүйлгэбэ. Юуб гэхэдэ, горхоной саада эрьедэ гарехын тула наагуурнь нэмжыһэн талдаар ябажа гараха хэрэгтэй. Тэрэ бронетранспортероо жалга соо нюугаад, ээнэдээ тэрэ тага дээгүүр мулхихэ баатай болсбо. Мулхижэ ябаха зуурандаа Тихонов картаа хэража, маршрудаа тодорхойлно. Хүрэхэ газартаа дүтэлбэ хэбэртэй. Саһан дээрэ һаяхан үнгэрһэн техникын мүр сараа... Энээн тухайгаа сержант радиогоор комадиртаа дуулгахадань, тэрэнь «дайсаниие» мүрдэгты» гэһэн захиралта үгэбэ.

Энээхэн үедэ сержант бэеэ хоргодуулаад байһан бронетранспортерой жолоошондо «Урагшаа!» гэһэн дохёо үгэжэрхибэ.

Хүрдан, түргэн техникэ урагшаа шуумайжэ, «дайсантай» тулалдаан эхилбэ. Бэеэ нюугаад хэбтэһэн «дайсан» бронетранспортерой мотоорой хүнхинэхые дуулаһан байгаа ха юм. Эндэ сержант Тихоновэй сэрэгшэд, бронетранспортерой хүрэжэ ерэтэр, «дайсанай» гол хүсые усадхажа үрдиһэн байна.

— Хэдэхэн минута болоод, «дайсанай» шэбэлээд байһан пунктда добтолхобди. Бэеэ зоһээд, бэлэн байгты!

Эртэ үглөөгүүр улаан ракетэ агаарта дэгдэжэ, «Урагшаа, добтолгодо!» гэһэн үнинэй хулеэгдэһэн захиралта үгтэбэл даа.

Дайсанай шэбэлээд байһан пункт—нюуса газарта сэрэгшэд шадамер бэрхээр добтолжо, удаань бронетранспортер, танкнууд добтолгодо ороо.

— Нүхэр сержант, танай отделени даабаряа эрхим сэгнэлтэйгээр дүүргэбэ. Даабаряа эрхимээр дүүргэлэндэтнай баярые хүргэнэбэ! — гээд командирайнгаа хэлэхэдэ:

—Эхэ орондоо алба хэнэб!— гээд сержант Тихонов тоб байса харюусаа һэн.

Комсомол хубүүн Георгий Тихонов сэрэгэй албанда мордохынгоо урда тээ Улаан-Удын районой Надеино тосхоной дунда һүргуули дүүргээ юм. Тиихэдээ спорттой ханилжа, урилдаан ба үндэрые хэрэйлгаар спортын разрядтай болоһон юм. Иигэжэ сэрэгэй албанда эртэзнһэ бэеэ бэлдэһэн нютагаймнай хубүүн уялгата албаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ ябана.

А. ГОРЯЧИЙ.

УНШАГТЫ
һонирхохо
байхат

МАРСЫН НЮУСАНУУД

Нэгэл юумые ондо онд газарһаа табихада, Марсы нюрүү дээрэ ондоо скоро тойгоор унаха епотой бай Жэшээнь, Фарсида гэжэ дэр газарта татасын хүсэн тубиин бусад районуудта ходоо таба дахин ехэ бай гэжэ Львовско политехничес институдай астрогеодез мэрэгжэлтэд тоолоно.

—Вулканай тэлэрэлгэтэй болоһон шобхо оройтой үндэр газар, магад, бүхы рата юртэмсэдэ өөрсэ шуу байна, — гэжэ физико-математикын эрдэмэй кандид А. Церклевич хөөрэнэ. Шэжэлгэнүүдэй харуулһан ёноор, татасын хүсые дэлүүдэг хатуу аномальна рилдэлгэнүүд тэрэнэй гүн да бии ха. Манай института зохёогдоһон методикаа туһаламжаар Марс дэрэ татасын хүсэн тодорхойлогд Эдэ бүгэдэ гравитационн талмайн жэгдэ бэшэ байна гол шилтагаан болоно би

ДАЛАЙН ОЕОРЬОО...

Клайпедын штурман Ф. Р клавичюсэй гэртэхи музей үн сэр бомос соо хэлгэгдэгэ үн най оворгохи үзэсхэлэн һайн газар шэнги юм. 20 жэл турша соо тэрэ тамархай хэдэн мянган дунгар-бүр суглуулаа.

Хананнуудтань «хаанай мор малайнууд» ялярна. Т дэн соогуур шара-ягаан бад эрдэни урсана. Эдэ хажуудаа шажан дунгарнуу табяатай. Самоа аралнуу дэрэ ажаһуугшад эдэнние шарһа мунгэнэй орондо рэглэдэг юм. Перминска хоһоо асаргдаһан мунгэ сүүмхэдэл аблирхуу дурсг жэгтэй Конин дунгар-бүр сугларгашадай анхарал та на. Эртэ урда сагта тэрэ хюуһан гэжэ тоологдодог Мэнэ һаяхан Ф. Римкявичэй суглуулбарида өөрсэ хаг зүйл — гурбан пүүд нүүртэй мангас томо дун нэмэгдэгдэбэ. Литвагай морж Фиджи аралнуудаа эн щтурманда асаһан байна.

Коллекционерэй гэртэ зон ходоодоо олон байдаг рагшад, студентнэр, эрдэм океан даламнуудай мюусану тай танилцахаяа ерэдэг.

ЗАГАҺАНАЙ АРЬААР ЭОЕГДОҺОН ДЭГЭЛ

«Загаһанай арьяар обог ноон дэгэл» гэһэн шогуу үнэхөөрөөшье бэелэгэ. Смол скын музей-заповедниктэ бигдаһан юумэн энээнние шэлнэ. Энэ хадаа холын то зүгэй бага арад үндэ тэнэй түлөөлэгшэ эхэнэ хубсаһан болоно. Тэрэнь тан томо загаһанай суу нуудаа зуугаад жэлэй ур тэ оегдоһон дэгэл болоно.

Мүнөөнэй гоёмсог басас шье энээнние дуратайсиар дэхэл. Реглан хамсытай, дэлөөшөө сагаан һуаа ынь тон таарууган э эзэнэй. Хормой болон зах орын туралай арһа соожо оёсоонхой. Энэгэ орын арьяар гоёгдоһонхой. Нэнэй «болоньоол» ийлиг юрэ бусын энэ «буд» хэ хэн, уйа тайлагдаһ юм.

Юрэдөөл. Хойто мүлт оксинай эрьеэ бороо хүр тайда гу, али засаа тэ лэхэдээ, тэрэниие субын ор до үмэдэг балгаа хэдэг Тэрэ оодон арһан дэгэл дуугуугуй дулаа барисг Эдэгэл шинэхэ тэрэниие урда сагта «загаһанай арь оёсоонхон дэгэл» гэжэ нэ эзшье байжа болоо.

ЭРТЭ УРДЫН ОЛЬВИИН МҮНГЭН

Урда Буг болон Днепр рэнүүдэй үүлзуур дээрхи тэ урдын хото-гурэнхэ—О видо худалдаа наймаанда рэлэгсэдэг байнан хаш мунгэн олдобо. Тэрэ 2 м гиран жэлэй турша соо г соо хэбтээ.

Шабар доомбо сооноо о нон 70 шахуу миллиметр метртэй зэд хашарһа м манай эрьын урда тээхи зуун жэлдэ хабаатай б Нюур таладань эртэ урда гай Грециин Деметра эхэнэр бурханай дүрсэ данхай.

(ТАСС).

РСФСР-эй чемпионат

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай спортын шэнэ зал соо дүрэ буляалдалгын баридлаагаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болохонь. Энэ мүрысөөнэй майн 15-һаа 18 болотор үнгэргэгдэхэ юм.

1977 оной зун Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон түрүүшын мүрысөөн олондо һанагдана ёнотой. Тиихэдэ Эхэ ороноймнай эрхим бухэнүүд Иван Ярыгин, Суслан Андиев, эхир хүбүүд Сергей, Анатолий Белоглазовууд манайда ерэхэдээ, хэды һайхан баридлаа харуулаа һэм бэ?

Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд эндэ эрхим дун харуулаа һэн шуу. Мүнөө улаасхоорондын классай спортын мастернууд болоһон бухэнүүд Геннадий Манжуев, Олег Алексеев гэгшэд тиихэдэ РСФСР-эй чемпионууд болоо, республикын дүрэ буляалдалгын баридлаанай түүхэдэ шэнэ хуулаһа нээһэн байгаа. Мүн залуушуулай дундаһаа дэлхэйн, эрэшүүл сооноо Европын чемпионууд болоһон Борис Будаев, Олег Алексеев гэгшэдэй амжалта һайн һанана гээшэбди.

Байгша ондо Улаан-Удэ хотодо дүрэ буляалдалгын баридлаагаар Россин Федерацийн түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөнэй удаа — июнь һарада СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө ехэ мүрысөөн мүн лэ манайда болохоор хүлеэгдэнэ. Эндэл эрхим амжалта харуулһан бухэнүүд лэ сентябрь һарада Югославида дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө болохо мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэхэ болоно гээшэ.

Буряадай АССР-эй командын гэшүүд мүнөө удаадахи Олимпийн наадануудта эдэбхитэйгээр бэлдэжэ эхилэнхэй. Командын эрхимэй эрхим гэгдэһэн бухэнүүд О. Алексеев, Б. Будаев, М. Цыдынов, А. Павлов, Б. Дашинамжилов болон спортдо шэнэ амжалта туялахаар эрмэлзэнхэй. Мүн залуу бухэнүүд Данибальжиров, Панинский, Бураев, Галсанов болон бусад спортын талаар урган хүмүүжэхэ һургаал заабари, һорилго ехэ нэтэрүүгээр гаража эхилэ. Сэхыень хэлэхэдэ, һаяар эхилхээ байгаа эдэ ехэ мүрысөөнүүд бухэнүүдэймнай бэлиг шадабарияа дэшэлүүлхэдэ, һүргуули гарахадань ехэ нүлэ һуриаал боложо үгэхэ болэ гэжэ һанагдана. Иимэ амжалта туялаха шадаха бүхы арга боломжо манайда байгуулагданай юм. Мүнөө урда жэлнүүдтэ гаргагдаг алдуу, эндүүнүүд дуулһан согсологдожо, командын гэшүүдэй бэеэ һорихо, бэлдэхэдэнь тренернүүдэй хараала абтаһан байна. Республикын мэдэлэй тренернүүд бухэнүүдтэйгээ һуралсалгаа, һорилго гарахадаа, өөнэд өөнэдтөө тушэглэн, харилсаа холбоотойгоор хүдэлмэрсэ хэнэ.

С. КАЛМЫКОВ.

ШАМИЛЬ АББЯСОВ — ЕХЭ ЕРЭЭДҮЙТЭЙ ХАРАЙГША

Хүнгэн атлетикээр Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн Франциин Гренобль хотодо болоо һэн. Зал соо гурбан алхасаар харайхадаа, Шамиль Аббясов, 17,30 метр үрэ дүн туйлажа, дэлхэйн рекорд тогтообо. Энэнь хүнгэн атлетикын спортдо дуратайшуулда огто хүлеэгдээгүй байшоо. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэ үсөөхэн хүндэ мэдээжэ байгаа бшуу. Имагтал утые харайхадаа, амжалта туйлажа болохо гэжэ тренернүүд этигэн найдадаг һэн.

СССР-эй габьяата тренернүүд Витольд Креер болон Игорь Тер-Ованесянһаа бэлигтэй бэрхэ атлет тухай баримта мэдээнүүдые абабаб. Хэзээ нэгэтэ эдэнэр хоюулаа хэдэн Олимпиадада хабаадаһан намтартай. Туд бүридөө 2—2 бронзо медальта: 1956 болон 1960 онуудта гурбан алхасаар харайхадаа, В. Креер нимэ амжалта туйлаа һэн, 1960 болон 1964 онуудта Тер-Ованесян утые харайлгаар нимэ үрэ дүн туйлаһан байгаа. Мүнөө эдэнэр ороной суглуулагдамал командада харайгшадые һургаһан һорино.

— 1976 ондо Аббясовта түрүүшынхээ анхаралаа хандуулаа һэм, — гэжэ тренер хөөрэнэ. —Спортын дүй дуршэлтэй багша гэжэ олоной дунда тоологдодог Фрунзе хотын тренер Лев Эльтер манай дурадхалаар тэрээндэ анхаралаа табиха ушаргай болоо һэн. Гурбан алхасаар харайхадаа, оройдоол 14,98 метрэй үрэ дүн харуулаашье һаа, Шамиль абаһаар лэ дурыемни татаа һэн. Хэрбээ 1980 оной Олимпиада тухай боломжолбол, хаба шадалаа утые харайлгада туршахыень Аббясовта, тэрэнэй тренертэ дурадхаа бэлэйб. Ушарынь гэхэдэ, гурбан алхасаар харайлгада манайда бэлигтэй бэрхэ олон спортсменнүүд бии. Тиимэһээ суглуулагдамал командын бүридэлдэ орулагдаха гээшэ хүндэ байгаа.

Нёдондо Аббясов 7,97 метртэ харайка, ороной чемпион болоо һэн. Гэбэшье Олимпиадын һүүлээр энэ амжалта туйлаһан байгаа. Гурбан алхасаар харайха тухай хэлэхэ болоо һаа, Фрунзинин спортсмен 16,51 метр дүнгэйгөөр алар 15-дахи һуури эзэлээ һэн. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ жэлэй январь һарада 16,92 метртэ харайжа, Гренобль ошохо эрхэ олоһон байгаа.

Аббясовай эгээл һайн шэнжэ шанарнуудые, тэрэнэй алдуу дутуунуудые заажа үгэхыень Креерые гүйбаб.

—Аббясов айхабтар хүнгэн солбон юм, — гэжэ тренер тэмдэглээ. —Энэ спортсмен хэдынэйшье сагта үндэр дүн туйлажа шадаха. Дутуу дунданнуудынь гэнэ гүт? Гүйдэлынь һуланаг, бушуу түргэн бэшэ байна.

— Тиимэ даа, тиимэ, — гэжэ Игорь Тер-Ованесян нүхэрөө дэмжэнэ. 100 метрые Шамиль 10,8 секунда соо гаталдаг. Энэнь тоншье хангалтагүй.

Аббясов байра дээрэһээ 3,50 метртэ (Игорь өөрөө 3,20 метртэ харайдаг байһан) харайдаг юм. 2,10 метр үндэрые харайдаг. Тусхай бэлэдхэлгүйгөөр иимэ үрэ дүн туялаг байгаа бшуу.

Шамиль Аббясов апрелиин 16-да 24-тэй болобо. Тэрэ Киргизэй Араван тосхондо түрэһэн, хожомынь түрэлхидтээ хамта Фрунзе ороо һэн. Политехническэ институдай механическа факультедэй 1-дэхи курсда һуралаг.

Фрунзе хото манай ороной спортивна карта дээрэ хүнгэн атлетикээр ямаа ехэ түб боложо байнхай. 4х400 метрэй эстафетэ дамжуулгатай уриллаанда Николай Чернецкий Москвагай Олимпиадын чемпион болоо. Сатымкул Джуманазаров марафоной уриллаанда бронзо медальяар шагнагдаа һэн. Татьяна Калпакова утые харайлгаар олимпийскэ чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Шамиль Аббясов 185 сантиметр үндэртэй, 74 килограмм шэгнүүртэй. Хэрбээ, 1984 оной Олимпийн наадануд тухай хэлэхэ болоо һаа, тэрэ ехэ ерээдүйтэй байна гэжэ Креер болон Тер-Ованесян тоолоно.

Алексей СРЕБНИЦКИЙ.
(АПН).

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ТҮРҮҮШЫН „ХАРААСГАИНУУД“

Байгша оной наадануудта хамтадаа 17 команда наадаха болонхой. Энэмнай үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо үшөө табан команда манай зонодо наадахаар нэмэгдэн орулагдаба. Эдэнэрнай хэдбэ гэхэдэ, урда жэлнүүдтэ Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонодо эрхимээр наадажа гарахадаа, нэгдэхи оруулгатэ орооһон Свердловскын «Уралмаш», Омскын «Иртыш», мүн Пермиин «Звезда», Тюмеийн «Факел», Нижний Тагилай «Уралец» команданууд болоно. Мүнөө зонын футболистнуудай дунда хөёрдохи наадан үнгэргэдэбэ. Уулзалгын дун хаража үзэхэдэ, түрүүшын наадандэ айлшаар ошоһон командын футболистнууд талмайн эзэлтэ орходо һайн бэлэдхэлтэй. Надамар өөрэ хэзээ нааданда шадаха байба. Жишээнь, манай зонын үнинэй командануудай нэгэн — Ангарскын «Ангара» команда түрүүшынгээ уулзалгануудые үнгэрэгшэ жэлэй наадандa зоно соогоо түрүүшын хоёр һуури [illegible] Барнаулай «Динамо», Рубцовскын «Торпедо» команда[illegible] хэлээ эдэнэр «Динамын» футболистнуудтай 0:0 тоотойгоор тэнцэ[illegible] һаа, хоёрдохи уулзалгада «Торпедын» футболистнуудые 1:2 тоотойгоор илажа гараһан байна. Мүн «Иртышэй» футболистнууд хоёр уулзалга өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхдөө, Томскын «Манометр», Красноярскын «Автомобилист» командануудые түс тустань 2:0 тоотойгоор диилэжэ, 4 очкотой болобо.

Свердловскын «Уралмаш» команда Новокузнецкын «Записновецэй» футболистнуудтай тэдэнэй стадион дээрэ наадахалаа, талмайн эзэлтэй 1:1 тоотойгоор тэнцэ. Харин хоёрдохи наадаяа Новосибирскын «Чкаловец» командатай үнгэрхэдөө, талмайн эзэлые 1:3 тоотойгоор шүүжэ, шухала очко өөртөө бэшүүлбэ. Бусад команданууд соноо «Факел», «Записновецэй» футболистнууд гурбаад очкотой болобо. Мүнөөдөө нэжэд уулзалга үнгэрөөд ябаһан Владивостокын «Луч», Комсомольскый, Благовещенскын «Амур» команданууд хоёр хоёр очкотой болоод ябана.

Эзэлжэтэ — гурбадахи наадан зонын футболистнуудай дунда уржадэр эхилбэ. Энэ үдэр Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын арбан зургаан командын футболистнууд наадаа.

Манай корр.

ГОБШОХОНООР

△ Ессентуки шадар холын зайда уриллаагаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Энэ мүрысөөндэ Россин Федерацийн область, хизаар, автономито республикануудай гурбан зуугаад спортсмен хабаадалсаа. Манай республикын суглуулагдамал команда наймадахи һуури эзэлэн байба. Спортсменүүд — зуугаадахи интернат-һүргуулийн һурагша Владимир Шевляков гурбан километрэй, Опохойн наймаа жэлэй һүргуулийн Татьяна Гуринова мянган метрэй зайда наймадахи һуури эзэлбэ.

△ Байгша оной майн 10-һаа Минск шадарай Рабичи тосхондо «Правда» газетын шангуулта хүргэхын түлөө уриллаан үнгэргэгдэхэ. Энэ уриллаанда манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүд Геннадий Темников, Любовь Иванова, Владимир Шевляков, Татьяна Гуринова, бусад хабаадана.

Б. МИРОМАНОВ.

СПОРТ СПОРТ

ОЛОНИИЕ ХАБААДУУЛХА

Дүрэ буляалдалгын баридлаагаар «Труд» бүлгэмэй областной советэй түрүү һуури эзэлхын түлөө нээмэл мүрысөөн үнгэргэгдэбэ.

Спортын бүхы шахуу бүлгэмүүд болон клубуудай баридлаашад энэндэ хабаадаһан байгаа. Ушарынь юуб гэхэдэ, республикын баридлаанай федерацийн шийдхэ-дэрээр һүүлэй жэлнүүдтэ иимэ мүрысөөнүүд заншалта болоһон. Тэд юундэшьеб «Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэдөө энэ мүрысөөндэ табиагүй байланиинь халагламаар.

Шэгнүүр бүхэндэ шанга тэмсэл болобо. Н. Сокторов («Урожай»), Н. Дашиев («Динамо»), М. Танганов, Е. Семенов (хоюулаа «Трудһаа»), В. Шестаков, К. Дремов (хоюулаа «Динамаһаа»), В. Бумбошкин («Локомотив»), В. Иннокентьев (БГПИ), Е. Сабуров («Труд») гэгшэд «Труд» бүлгэмэй областной советэй спортнууудай нэрэ зэргэдэ хүртэнэн байха юм.

А. АМАГАЕВ,
мүрысөөнэй ахамад секретарь.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ» — тогтоол. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин. «Хараалһанаа бэелүүлхэбди» мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партийна организацинуудта» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Марксистско-ленинскэ һуралсал. «Залуушуулда дамжуулан үгэхэ» — Г. Митуповай статья. «Мүнхэ дурасхаал» — К. Поповой статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Улаасхоорондын шэнжэлэл. «Локомотив» — «Луч» — 1:1 — футболой шэнжэлэл. Социалис ороннуудта.

Дүрбэдэхи хуудаһанаа. «Техническэ мэргэжэлэй училищинууд урина» — сонсохолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Онтохондо айлшаар. «Старик Хоттабыч» — уран һайханай фильм. 11.45—«Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.45 — Шэнэ һонин. 15.10—Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин 15.35—«Болгариин Арадай Республика СССР хоёрой хоорондохи хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай Договорой ойдо. «Болгаряар» — кинопрограмма. 16.05 — «Ямар юумэндэ, хайшан гээд ПТУ-да һургадаг бэ?». 16.35—«Мантай суг хэ, мандал адлаяр хэ, манһаа һайнаар хэ».

Улаан-Удэ. 17.35— «Түрэһэн нютагтаа ажаһуунабди». Хяагтын районой Алтайн совхозой, залуу малшад тухай хөөрөөн (дабталга). 18.05 — «Байгал»— дамжуулга (буряадаар).

Орбита. 18.45 — «Зураг бүхэндэ — нөөрөө». 19.05 — «Туузбтэ табан жэл ба коллектив». Научна зууршалганнуудые үйлэдбэридэ түргөөр нэбтэрүүлхэ талаар Ленинградска оптико-механическа нэгэдэлэй дүй дуршэлһөө. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 20.00. —Боксоор Европын чемпионат. Түгэсхэл. Финляндиһаа дамжуулга. 22.00—«Время». 22.35 — СССР-эй улаасхоорондын хүгжэмэй фестивалиин түгэсхэлэй концерт. Забһартань —«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Шатарай. һургуули». 13.30 — В. Гюго. Зохёохы ажалайнь хуудаһанууд. 14.30 — «Формула жизни» — баримтата фильм. 14.45—«Эртэ урда сагаа кусство» (1-2-дахи дамж нууд). 15.45—«Преступле уран һайханай фильмы хи сери.

Улаан-Удэ. 17.00— фильмнууд.

Орбита. 17.35—«Оли барилгануудай архите 18.15 — Румыниин Со Республикын арадай ментнуудэй оркестрэй к

Улаан-Удэ. 18.45—Гал мэр сахиха темээр бар фильмууд. 19.45 — Сом нууд.

Орбита. 20.00 — скэ Союздэ алба хэнэб —«Амгалан нойрсогты, шуулі». «Лашарик» — фильм. 21.15 — «Улаас дын панорама». 22.00 — мя». 22.35 — «Дом стр —уран һайханай фильм

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД, ИНДЕКС: 670000.

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Редакторай орлогш
И. Р-Д. ОЧИРОВ.

Республиканская типография Госу ственного комитета Бурятской АССР делам издательств полиграфии, и ной торговли.
Н-00472. Заказ № 109. Индекс